

دولت موم نیکت و تقوی
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خبرنامه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دوره جدید، سال هفتم، شماره شصت و سوم، دی ۱۳۹۸

مراسم بزرگداشت سردار سلیمانی

مراسم یادبود جان باختگان سانحه غم‌انگیز هواپیمای مسافربری اوکراینی

تأکید دکتر قبادی بر پذیرش دانشجو در پژوهشگاه

نشست مشترک پژوهشگاه و پارک ملی علوم، فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی

بازدید مدیران دانشگاه فردوسی مشهد از پژوهشگاه

گزارش جلسه شورای سیاست‌گذاری کنگره بین‌المللی امام‌علی(ع) پژوهی

همایش «بررسی اندیشه‌های خاندان معظم آیت‌الله محلاتی»

کرسی «روایت‌شناسی، الگویی نظری و عملی برای بررسی قصص قرآنی»

کرسی «سوژه تجدد»

نقد و بررسی کتاب «مبانی و دستور خط فارسی شکسته»

نشست «مسأله تحریف عهدین در جهان اسلام»

نشست «اهمیت مطلق هگلی»

تأکید دکتر قبادی بر پذیرش دانشجو در پژوهشگاه

جلسه مجمع ملی پژوهشگاه‌های کشور روز سه‌شنبه ۱۰ دی ماه با حضور رئیس‌ان پژوهشگاه‌ها و سایر مراکز پژوهشی، در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. به گزارش روابط عمومی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، در این جلسه که به منظور بررسی مسائل مشترک پژوهشگاه‌ها برگزار شد، دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با اشاره به ضرورت بهره‌مندی پژوهشگاه‌ها از حضور و فعالیت پژوهشی دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی و اهمیت مشارکت آنها در ارتقای سطح پژوهشی و تولید علم در پژوهشگاه‌ها، از رئیس‌ان پژوهشگاه‌ها دعوت کرد که با همگرایی و تبیین موضوع برای مسئولان ذی‌ربط، این مقوله را با جدیت پیگیری کنند. رئیس پژوهشگاه با اشاره به تمایزهای جذب دانشجو در پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌ها تأکید کرد؛ می‌توان با تدوین آیین‌نامه‌های مستقل، این امر را در فرایندهای جذب دانشجو به روشنی لحاظ کرد تا بدین‌وسیله از برخی شائبه‌ها در خصوص مشابهت شیوه‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها پیشگیری شود. در ادامه این جلسه، رئیس‌ان دیگر پژوهشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی نیز نظرات خود را در خصوص مسائل مشترک پژوهشگاه‌ها بیان کردند.

دکتر خرازی در مراسم بزرگداشت سردار سلیمانی: شهید سلیمانی کمتر حرف می‌زد و بیشتر فکر می‌کرد

به منظور بزرگداشت مقام مجاهد سترگ ایران و اسلام، شهید حاج قاسم سلیمانی، روز یکشنبه مورخ ۱۵ دی‌ماه ۱۳۹۸، نشستی به همت معاون کاربردی‌سازی علوم انسانی و فرهنگی با حضور دکتر کمال خرازی، رئیس شورای راهبردی روابط خارجی و وزیر خارجه اسبق جمهوری اسلامی ایران، در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

در ابتدای جلسه، دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه، ضمن خیرمقدم به دکتر خرازی و مهمانان حاضر در مراسم، از دکتر خرازی خواست که با نگاه تحلیلی، دانش، تجربه و اطلاعات بین‌المللی وسیع خود، نگاه آکادمیک پژوهشگاه را نسبت به مسأله روشن‌تر کنند. همچنین دکتر قبادی با خواندن شعری یاد و خاطره سردار شهید قاسم سلیمانی را گرمی داشت.

در ادامه، دکتر خرازی، با اشاره به سوابق فرماندهی سردار شهید سلیمانی در طول هشت سال دفاع مقدس، به ویژگی‌های شخصیتی ایشان اشاره و خاطرنشان کرد: آنچه از سردار سلیمانی اسوه می‌سازد، شخصیت اوست که جای تحقیق و پژوهش دارد. این مکتب دفاع مقدس بود که چهره‌های محبوبی مثل چمران، صیادشیرازی، باکری‌ها، حسین خرازی، زین‌الدین و دیگران و امروز سلیمانی را ساخت. بی‌شک شهادت سردار، جوانان زیادی را به مسیر او خواهد کشاند و از شخصیت او تبعیت و پیروی خواهند کرد. سردار سلیمانی در دوارن دفاع مقدس و پس از آن، نقش مهمی برای حفظ و صیانت از امنیت کشور ایفا کرد. امنیت امروز مدیون تلاش‌های این سردار شهید است. او یک استراتژیست بود و دشمن را خارج از مرزها شکست داد. فرمانده‌ای بزرگ و در عین حال با رزمنده‌ها رفیق بود و با آنان می‌زیست. از خصوصیات رهبری برخوردار بود. علاوه بر مدیریت، صفات رهبری داشت و از کارزمای بالایی برخوردار بود. خطرپذیری بالایی داشت و در جهت رسیدن به آرمان‌هایش حرکت می‌کرد. بی‌ادعا بود و هیچ‌وقت ادعایی از ایشان نشنیدیم.

دکتر خرازی، ضمن اشاره به اینکه سردار سلیمانی فردی فکور بود که کمتر حرف می‌زد و بیشتر فکر می‌کرد.

کمتر در صحنه‌های تبلیغاتی حاضر می‌شد و کمتر به ایراد سخنرانی می‌پرداخت، گفت: کمتر از ایشان مصاحبه دیده‌ایم. به غیر از صفات نامبرده شده، جنبه‌ای که بیشتر از ایشان اسوه می‌ساخت، انسانیت سردار سلیمانی بود. درعین حال که انقلابی نمونه بود، طوری رفتار می‌کرد که به دور از جناح‌های سیاسی بود. جهت‌گیری سیاسی خاصی را از ایشان سراغ نداریم. محبوب‌ترین چهره ملی بود. زندگی بسیار ساده‌ای داشت که در سطح پایین اجتماعی بود. نسبت به مسائل و مشکلات جامعه، بسیار واقع‌بین بود. امیدواریم شهادت سلیمانی نسل‌های آینده کشور را تربیت کند. شهادت سلیمانی و هم‌زمانش در عراق هم تحولی عظیم به وجود آورد. دکتر خرازی در ادامه خاطرنشان کرد: این‌جا محیط علمی و محیط پژوهش است. بنابراین نقش مهمی در کمک به حل مسائل و مشکلات کشور دارد. انتظار می‌رود که پژوهشگاه از ظرفیت خود برای حل مشکلات کشور بهره‌بردار. نظریه‌پرداز علوم انسانی کم داریم و نیاز به نظریه‌پردازی مطابق با عقاید و ارزش‌های بومی و حاکم بر کشور داریم. میدان مقاومت و میدان ایستادگی نیاز به نظریه دارد، نیاز به تولیدات علمی‌ای دارد که کاربردی باشند و به حل مسائل کمک کنند، واقع‌بینانه و متناسب با ارزش‌های بومی باشند و این کار از عهده محققانی بر می‌آید که به عقاید و ارزش‌های بومی کشور تسلط دارند. پژوهشگاه و پژوهشگران باید بتوانند در تربیت نسل‌های آینده هم از لحاظ علمی و هم از لحاظ شخصیتی تأثیر بگذارند. رابطه استاد و دانشجو باید مبتنی بر این گزاره باشد. استاد باید تربیت‌کننده دانشجو باشد. امیدواریم که رابطه استاد و دانشجو به این سمت و سو سوق یابد. در پایان، دکتر خرازی به قرائت ابیاتی از مولانا پرداخت که سردار شهید سلیمانی در مراسم یادبود شهید همدانی خوانده بود:

رقص و جولان بر سر میدان کنند * * * رقص اندر خون خود مردان کنند
چون رهند از دست خود دستی زند * * * چون جهند از نقص خود رقصی کنند
مطربانشان از درون دف می‌زنند * * * بحرهای شورشان کف می‌زنند

روحش شاد و راهش پر رهرو باد

مراسم عزاداری به مناسبت شهادت سردار سلیمانی

به مناسبت شهادت سردار سرفراز، شهید حاج قاسم سلیمانی، مراسم عزاداری و قرائت زیارت عاشورا، ظهر روز شنبه، ۱۴ دی ماه ۱۳۹۸، به همت معاونت کاربردی سازی علوم انسانی و فرهنگی و بسیج اساتید و کارکنان پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در نمازخانه پژوهشگاه برگزار شد

به گزارش روابط عمومی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، در این مراسم باشکوه محمدرضا صابر، مداح جوان اهل بیت به نوحه خوانی و قرائت زیارت عاشورا پرداخت و سیدحامد حسینی پیش نماز پژوهشگاه، طی سخنانی به وصف رشادت‌های سردار سلیمانی پرداخت و گفت: بامداد جمعه عزیزان گران‌بهای را از دست دادیم. با اینکه از شهادت سردار سلیمانی به شدت غمگین و عزادار هستیم، اما خوشبختانه در کشور اسلامی‌مان، سرداران زیادی داریم و این را هم بدانیم که شکستن یک آینه باعث تکثیر آن می‌شود و تکه‌های کوچک‌تر نیز نور و روشنایی را منعکس می‌کنند و به جنگ ظلمت می‌روند.

حسینی تأکید کرد: شهید سلیمانی به ما درس مقاومت داد و موج جدیدی از بیداری در کشور ایجاد کرد. حاج قاسم با صدای مظلومیت همراه با صلابت خود، موجی از بیداری را در کشورمان طنین‌انداز کرد. در ساعاتی که ما در منازل خود در خواب ناز بودیم، سلیمانی و هم‌زمانش در جبهه‌های حق علیه باطل دوش‌تادوش رزمندگان جبهه مقاومت، می‌جنگیدند تا صدای توپ و تانک دشمنان، ما را از رختخواب گرم و نرم‌مان بیدار نکند و حاج قاسم در همان زمانی که خیلی از ماها خواب بودیم، رحیل شهادت را سر کشید.

حسینی در خاتمه گفت: ان‌شاءالله حاج قاسم برای ما به عنوان اسطوره باقی نماند، بلکه آن شهید زنده به‌عنوان آسوه در حیات فکری و رفتاری ما نقش ایفا کند و به عنوان دکترین سیاسی ما باشد که این مصیبت عظیم را دوباره خدمت همه شما عزیزان تسلیت عرض می‌کنم. واقعا دو عزیز گران‌بها را از دست دادیم؛ ابومهدی مهندس و حاج قاسم سلیمانی که ما این خون‌ها را تداوم‌دهنده راه و نهضت انتظار می‌دانیم.

شهادت، آرزو و حق سردار سلیمانی بود

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ
 مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا
 شهادت، آرزو و حق سردار سرافراز جبهه مقاومت حاج قاسم سلیمانی رضوان الله
 علیه بود

دعای شهید حاج قاسم سلیمانی در یادمان شهدای جنگ تحمیلی؛
 خدایا:

به آن نمازها که در کنار این نهرها خوانده شد، قسمت می دهیم، عاقبت ما را ختم به
 شهادت کن.

خدایا:

جز شهادت برای ما نخواه.

اگر چه حاج قاسم امید و علمدار جریان حق طلبی و شهادت بود.

اگر چه حاج قاسم محصول و میوه جریان آزادگی و مقاومت بود.

گرسینه شکست، چشم تری هست هنوز

دستان پر از مهر کسی هست هنوز

غم راه ندارد به دل خسته مان

گر یار علی رفت علی هست هنوز

شهادت دو یار همیشگی؛ سردار رشید اسلام و شاگرد مکتب حسین بن علی (ع) و امام خمینی (ره) و فرزند عالی
 مقام ملت ایران، حاج قاسم سلیمانی و سردار بزرگ سپاه اسلام و عراق، ابومهدی المهندس، را به محضر حضرت
 ولی عصر ارواحنا فداه، مقام معظم رهبری دام ظلّه العالی، ملت های شریف ایران و عراق و همه آزادگان تسلیت عرض
 می کنیم.

این شهیدان والا مقام در راه آرمان و عزت اسلام، آسمانی و به فوز عظیم شهادت نائل آمدند.
 روحشان شاد و راهشان مستدام

سروده؛ مرحبا قاسم سلیمانی / پهلوان بزرگ ایرانی

مرحبا قاسم سلیمانی
 پهلوان بزرگ ایرانی
 عشق از عمق جان ثناگویت
 میزند بوسه‌ها به بازویت
 باطل‌الشحر فتنه داعش
 پاسدار قلمرو آرش
 شیرمردی و کوه پابرجا
 حافظ کربلا و سامرا
 آفرین بر شکوه و صولت تو
 بر بلندای عزم و غیرت تو
 گرنه آن رزم و عزم و کوشش بود
 شام و لبنان دیار داعش بود
 همه را نقره‌داغ می‌کردند
 رو به خاک عراق می‌کردند
 مقصد بعد مکر آل یهود
 فتح دروازه‌های تهران بود
 نقل افسانه عمالقه نیست
 به خدا این سخن مبالغه نیست
 باری این بار مکر غیر گذشت
 فتنه آمده به‌خیر گذشت
 با شما هر طرف که رو کردیم
 برگ‌های برنده رو کردیم
 با تو هرچند خوابش آشفته
 چشم بیدار فتنه‌ها خفته
 دستی این‌سوی در عدن داری
 دستی آن‌سوی در یمن داری
 با چنین عزم و رزم طوفانی
 پرچم اقتدار ایرانی
 از تو لرزان به‌سان عزرائیل
 پیکر وحشیان اسرائیل
 مالک اشتر زمان سردار
 ریشه فتنه از میان بردار
 عزم تو جزم و کوه‌فرساتر
 دست‌وبازوی تو توان‌تر

بهمن ۱۳۹۳
 محمدرضا ترکی
 عضو شورای بررسی متون و کتب علوم
 انسانی
 پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

هم‌درد با خانواده بزرگ دانشگاهیان و پژوهشگران ...

انا لله و انا اليه راجعون

هم‌درد با بازماندگان حادثه سقوط غم‌انگیز هواپیمای مسافربری اوکراین به‌ویژه خانواده بزرگ دانشگاهیان و پژوهشگران فرهیخته ایرانی؛ این واقعه تلخ را تسلیت عرض می‌کنیم و از درگاه خداوند متعال برای درگذشتگان عزیز این ضایعه اندوه‌بار، غفران الهی و برای بازماندگان و ملت ایران صبر جمیل و شکیبایی همراه با پاداش الهی، مسألت داریم.

غمگین و داغدار از فاجعه سترگی که دل‌های ایرانیان را در روزهای اخیر از اندوه و آلام آکنده کرد و رنجور از نحوه وقوع این ضایعه که درد مضاعف آن بر جانمان نشست، امیدواریم که این رخداد دردناک، درسی باشد برای همه ما که در پاس‌داشت سرمایه‌های انسانی، معنوی و عاطفی این مرز و بوم بیش از پیش هوشیار و دل‌نگران باشیم و فراموش نکنیم که اوج خشونت‌ورزی و جنگ‌طلبی آمریکا با به شهادت رساندن سردار سپهبد فداکار شهید قاسم سلیمانی چه لطمات و صدمات جانبی به این ملت وارد ساخته است که غفلت از این امر، می‌تواند آسیب‌های فراموش‌ناشدنی و لطمات جبران‌ناپذیری به دنبال داشته باشد.

روابط عمومی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مراسم یادبود جانباختگان سانحه غم‌انگیز هواپیمای مسافربری اوکراینی

روز سه‌شنبه ۲۴ دی‌ماه ۱۳۹۸ مراسم یادبود جانباختگان سانحه غم‌انگیز هواپیمای مسافربری اوکراینی در پژوهشگاه برگزار شد و همکاران برای عرض تسلیت به دکتر تنکابنی (بستگان دکتر تنکابنی در این پرواز آسمانی شدند) و ابراز همدردی با خانواده‌های بازماندگان سانحه غم‌انگیز هواپیمایی اوکراین گرد هم جمع شدند. در این مراسم دکتر فاطمه راکعی شعری را از کتاب «سفر سوختن» خود قرائت کرد:

زمین دیده در خواب یک آسمان گل
چگونه بر این خواب زیبا نگریم
چگونه به تعبیر این خواب رنگین
صمیمانه در مرگ گل‌ها نگریم
شده آسمان غرق گل‌های پرپر
چرا این چنین ناشکیبا نگریم
روا نیست گریه برای شهیدان
مرا نیست اما توان تا نگریم
تمام وجود تمنای گریه‌است
چگونه، چگونه، خدایا نگریم
روح‌شان شاد

بازدید مدیران دانشگاه فردوسی مشهد از پژوهشگاه

صبح روز یکشنبه ۱۵ دی ماه ۱۳۹۸، هیأتی از مدیران دانشگاه فردوسی مشهد با حضور در ساختمان مرکزی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی پیرامون زمینه‌های مشترک همکاری دوجانبه به بحث و تبادل نظر پرداختند و از مجموعه‌ها و مراکز موجود در پژوهشگاه بازدید کردند.

در ابتدای نشست، دکتر سیدمحسن علوی‌پور، مشاور و رئیس حوزه ریاست، گزارش کاملی از فعالیت‌های پژوهشگاه ارائه کرد تا اعضای دانشگاه میهمان با حوزه‌ها و زمینه‌های فعالیت پژوهشگاه بیشتر آشنا شوند. در ادامه دکتر عبدا... رادمرد، رئیس دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد، با ابراز خرسندی از بابت حضور در پژوهشگاه گفت: خوشبختانه دوطرف زمینه‌ها و قابلیت‌های بالایی برای همکاری دارند و امیدوارم بتوانیم از دستاوردهای علمی و پژوهشی پژوهشگاه بیش از پیش بهره ببریم. وی سپس به معرفی دانشگاه فردوسی مشهد پرداخت و گفت: دانشگاه فردوسی دانشگاه جامعی است که در حوزه آموزش و پرورش فعال است و در یک فضای عمومی حرکت می‌کند. دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی رقبای درآمذزایی همچون دانشکده‌های فنی و مهندسی دارد؛ باین حال در طی این سال‌ها سعی کرده‌است بر کیفیت فعالیت‌ها و آموزش‌های دانشکده بیفزاید.

دکتر غلامرضا رئیس‌سیان، رئیس دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد نیز هدف از این نشست را کسب تجربه و طرح سؤال‌هایی پیرامون تجارب پژوهشگاه مطرح کرد و گفت: دانشکده الهیات با بیش از ۶۱ سال سابقه و حدود ۱۷۰۰ دانشجوی خارجی از کشورهای مختلف از جمله کشور افغانستان، در صدد است با فعالیت‌های علمی و پژوهشی پژوهشگاه به خوبی آشنا شود و ...

در ادامه دکتر حسین کارشکی، رئیس دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد، با اعلام اینکه، دانشگاه فردوسی مشهد ۸۰۰ تا ۲۳۰۰ دانشجو دارد که از کشورهای عراق، افغانستان و سوریه در مقاطع کارشناسی ارشد و تعداد محدودی در مقطع دکتری دانشجو دارد، تأکید کرد: دانشگاه فردوسی مشهد یکی از دانشگاه‌های تأثیرگذار در حیطه علوم انسانی، روان‌شناسی و علوم تربیتی به شمار می‌رود. وی گفت: برای جافتادن علوم انسانی در جامعه نیاز به همت بیشتری داریم تا با کمک این پژوهشگاه بزرگ بحث کاربردی‌سازی و بومی‌سازی علوم انسانی را با جدیت دنبال کنیم که در این زمینه در دانشگاه فردوسی مشهد کرسی‌های نظریه‌پردازی و ترویج نظریه پیگیری می‌شود. سپس سایر اعضای حاضر از دانشگاه فردوسی مشهد نیز به دیدگاه‌های خود در زمینه‌های مختلف همکاری بین دو طرف، اشاره کردند.

دکتر تقی پورنامداریان، استاد برجسته زبان و ادبیات با اشاره به خاطرات خوش و شیرین خود از دانشگاه فردوسی مشهد، گفت: خوشحالم که سال‌ها در دانشگاه معتبر فردوسی مشهد تدریس می‌کردم و جای بسی خوشبختی است

که دوباره برخی از همکاران سابقم را از نزدیک ملاقات می‌کنم. بنده آرزو داشتم دانشگاه‌های ایران مثل دانشگاه فردوسی مشهد فعال و پویا باشند، به‌خصوص دانشکده ادبیات دانشگاه مشهد که واقعاً بی‌نظیر بود و دانشجویان آن همیشه فعال و کوشا هستند که حتی نمونه آن را در دانشگاه تهران هم ندیده‌ام. خوشبختانه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی از دوران مدیریت مرحوم آئینه‌وند و دکتر قبادی بسیار فعال‌تر شده است و اکثر پژوهشگران و محققان معمولاً فعال هستند، اما نیاز هست برای انجام کارهای بزرگ‌تر بودجه و نیروی انسانی بیشتری در اختیار داشته باشیم.

دکتر پورنامداریان تأکید کرد: پژوهشگاه علوم انسانی یا دانشگاه فردوسی مشهد برای کسب موفقیت‌های بیشتر و انجام کارهای بزرگ گام بردارند، برای مثال تهیه ابزار تحقیق مثل دایره‌المعارف‌ها، مراجع و منابع معتبر. این نوع ابزارها باید به صورت جمعی (تیمی) تهیه شوند که تحقق برخی کارهای بزرگ و لغت‌نامه‌ها ممکن است چندین سال طول بکشد.

استاد و عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تصریح کرد: این ادبیات است که اخلاق، وجدان و شخصیت مردم ایران را می‌سازد. این مولوی، حافظ، سعدی و ... هستند که روی شخصیت ما تأثیر می‌گذارند. ما باید وجدان علمی، وجدان دینی و وجدان حقیقی در مردم به وجود آوریم و تقویت کنیم که اگر بتوانیم این کارها را بکنیم، بزرگ‌ترین خدمت به مردم است.

دکتر مهنوش هدایتی، رئیس پژوهشکده اخلاق و تربیت پژوهشگاه، ضمن ارائه توضیحاتی درباره فعالیت‌های مرکز فک، از هیأت مشهدی دعوت کرد ۳۰ بهمن‌ماه در نشست روان‌شناسان برجسته کشور در پژوهشگاه حضور به هم رسانند.

دکتر علیرضا ملایی‌توانی، معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه نیز ضمن پاسخ به برخی سوالات مطرح شده درباره جزئیات نظام‌نامه پژوهشی پژوهشگاه، مواردی را مطرح کرد و گفت: در خصوص کاربردی‌سازی علوم انسانی موانع و اختلاف‌نظرهای زیادی در دنیا وجود دارد که ما هم در ابتدای کار با مخالفت‌هایی مواجه شدیم اما خوشبختانه رفته‌رفته این مخالفت‌ها تعدیل و عقلانی شد.

دکتر عبدالله قنبرلو، معاون اداری، مالی و مدیریت منابع نیز از چابک‌سازی سیستم اداری پژوهشگاه مواردی را مطرح کرد و تجربیات خود را در اختیار همکارانش از دانشگاه مشهد گذاشت و ... در خاتمه نشست مقرر شد، تفاهم‌نامه‌ای بین پژوهشگاه و دانشگاه فردوسی مشهد به امضاء برسد و پژوهشکده‌ها و گروه‌های مرتبط با مشخص‌سازی نمایندگان مربوطه همکاری‌های مشترک خود را از سر گیرند.

گزارش پنجمین جلسه شورای سیاست گذاری کنگره بین‌المللی امام علی (ع) پژوهی

پنجمین جلسه شورای سیاست‌گذاری کنگره بین‌المللی امام علی (ع) پژوهی روز شنبه، ۲۸ دی‌ماه ۱۳۹۸، با حضور اعضای شورا در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. در این جلسه دکتر حسینعلی قبادی، دکتر سیدسجاد علم‌الهدی، دکتر زهرا پارساپور، دکتر ناصر الهی، دکتر مصطفی دلشاد تهرانی، دکتر سیدمحمد مهدی جعفری، دکتر حسن بزرگر، دکتر مهدی رضانی‌جانبک، دکتر علی‌الله اکبری، رمضانعلی شیرزاد و محمدعلی معتضدیان حضور داشتند.

در ابتدای جلسه دکتر علم‌الهدی، رئیس مرکز تحقیقات امام علی (ع)، به ارائه گزارشی از برگزاری سومین کنگره بین‌المللی امام علی (ع) پژوهی که در آبان ماه سال جاری برگزار شد، پرداخت و گفت: در کنگره‌ای که برگزار شد، حدوداً ۱۸۰ مقاله که شرایط لازم برای پذیرش را داشتند، برای داوری ارسال شدند که در نهایت هشت مقاله داخلی و خارجی از سوی کمیته داوری کنگره به‌عنوان برگزیده برتر و نوزده مقاله داخلی و خارجی نیز به‌عنوان شایسته قدردانی انتخاب و معرفی شدند. این کنگره واقعاً در سطح بین‌المللی بود، چون مقالات زیادی از کشورهای متعددی از جمله کشورهای هند، پاکستان، عمان، عراق، بنگلادش، الجزایر، تونس، افغانستان دریافت شد. دبیر علمی کنگره همچنین اضافه کرد: استقبال بین‌المللی خوبی از این کنگره به‌خاطر بانک اطلاعاتی امام علی (ع) پژوهان به عمل آمد که این بانک حدود ۴۰۰۰ عضو داخلی و خارجی دارد. یکی از ظرفیت‌های عمده برای فراخوان کنگره از طریق این بانک اطلاعاتی بوده است.

دکتر علم‌الهدی در ادامه به ارائه آماری از فراوانی ارسال‌کنندگان مقاله پرداخت و گفت: بخش عمده‌ای از مقالات ارسال شده داخلی و خارجی مربوط به اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های ایرانی و خارجی بوده است. ۴۰ درصد مقالات از سوی اشخاصی با مدرک دکتری، ۴۵ درصد با مدرک کارشناسی ارشد و ۱۵ درصد با مدرک حوزوی بوده است. سه نفر برگزیده برتر خارجی از اهل سنت بودند (از کشورهای الجزایر، پاکستان و تونس) و پنج نفر دیگر برگزیده داخلی و ۱۴ نفر هم به‌عنوان شایستگان قدردانی خارجی و داخلی انتخاب شدند.

دبیر علمی کنگره در خصوص انتشار مقالات برگزیده اظهار داشت: مقالات برگزیده قرار است در قالب ویژه‌نامه پژوهشنامه علمی منتشر شود و مقالات شایسته قدردانی نیز در قالب مجموعه مقالات کنگره انتشار یابد. یکی از دستوره‌های این جلسه مربوط به تعیین موضوع کنگره آتی بود که اعضا به ارائه نظرات خود پرداختند. موضوع

پیشنهادی مرکز «فرهنگ مسئولیت‌پذیری اجتماعی در اندیشه و سیره امام علی(ع)» بود. دکتر علم‌الهدی در خصوص علت انتخاب این موضوع گفت: که امام علی(ع) در دوران زندگی خویش نسبت به مسئولیت‌پذیری اجتماعی اهتمام و توجه ویژه‌ای داشته است و این موضوع با شرایط فعلی دوران حاضر نیز ارتباط دارد. مسئولیت‌پذیری هم نیاز اجتماعی است و هم ضرورت.

در ادامه دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، در خصوص موضوع کنگره آینده گفت: در کشور مراکز زیادی وجود دارد که در مورد امام علی(ع) فعالیت‌های دینی، علمی، فرهنگی و ترویجی دارند. چرا پژوهشگاه با وجود چنین مراکز متعددی باید به این مقوله بپردازد؟ ما باید دلیل ویژه‌ای برای این کار داشته باشیم. با توجه به اینکه مرکز تحقیقات امام علی(ع) یک مرکز تخصصی است باید تحقیق کنیم چه کاری آنها نمی‌توانند انجام بدهند ولی ما می‌توانیم. ما ظرفیتهایی داریم که می‌توانیم کار ویژه‌ای انجام بدهیم، در این زمینه باید در مرزهای بین‌المللی حرکت کنیم. دکتر قبادی پیشنهاد خود را جمع به موضوع کنگره آتی را این چنین عنوان کرد: «روابط بین‌الادبانی در آثار و سیره امام علی(ع)».

همچنین دکتر زهرا پارساپور، معاون علوم انسانی کاربردی و فرهنگی پژوهشگاه نیز موضوع «دیگری در اندیشه و سیره امام علی(ع)» را پیشنهاد داد. دیگر اعضای شورا شامل دکتر مصطفی دلشاد تهرانی، ناصر الهی، علی‌الله اکبری، سیدمحمد مهدی جعفری، مهدی رضانی چابک، محمدعلی معتضدیان و رمضانعلی شیرزاد با موضوع پیشنهادی مرکز تحقیقات امام علی(ع) موافق بودند. دو مصوبه اصلی این جلسه عبارت بود از: دوسالانه برگزار شدن کنگره و تأیید عنوان «چهارمین دو سالانه کنگره بین‌المللی امام علی(ع) پژوهی».

در پایان مقرر شد، تصویب موضوع چهارمین کنگره بین‌المللی امام علی(ع) پژوهی برای بحث و بررسی بیشتر به جلسه بعدی شورا ارجاع شود.

گزارش کرسی «سوژه تجدد»

سی‌وهفتمین کرسی نظریه‌پردازی با عنوان «سوژه تجدد»، روز ۱۹ آذرماه ۱۳۹۸ در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد؛ در این نشست دکتر مزدک رجبی ارائه‌کننده و دکتر مهدی معین‌زاده (عضو هیأت علمی پژوهشگاه) و دکتر قباد منصوربخت (عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی) ناقدین این نظریه بودند. مدیر علمی کرسی دکتر عبدالرحمن حسینی‌فر بود.

در ابتدای نشست دکتر رجبی ضمن تعریف سوژه تجدد گفت: مدرنیته رخدادی اروپایی، عام و قابل بومی‌شدگی است و در جامعه معاصر ما نه تنها با وجه امکانی چونان چشم‌اندازی برای تحقق در آینده طرح شده، بلکه حتی بالفعل شده و مفهومی که آن را بیان می‌کند، تجدد است. تجدد مفهومی است که همه وجوه معرفتی و زیست اجتماعی ایران معاصر را بیان می‌کند. از این رو آگاهی تجدد کلّیت است. پس ضروری است که این کلّیت در صورت انتزاعی و محتوای انضمامی، یعنی تعیین یافته‌اش کشف و فهمیده شود و سپس این تعیین یافتگی را از آغاز تجدد تا بسط یافتگی بعدی توضیح داد.

در ادامه این نشست دکتر منصور بخت گفت: تصور نمی‌کردم با موضوع دکتر رجبی هم‌ذات‌پنداری یا به تعبیری هم‌سنخی داشته باشم، اما در موارد عمده‌ای با آن مخالفت دارم، باید سوژه را این‌گونه فهمید، آگاهی‌ای که فلسفه و نظر باید وحدت داشته باشند. ما می‌توانیم به یک عقلانیت برسیم و باید راه‌های آن نشان داده شود، یا باید در همان علوم اجتماعی یا فلسفه باشد یا راه سومی هست که در مطالب خوب به آن پرداخته نشده است. وی افزود: مسئله اساسی ما نه فقط ایران، بلکه این موضوع در تمام جوامع ماورایی اروپایی جنبه نظری می‌گیرد. بنابراین از این جاست که با مسئله جدید و با پرسش جدید مواجه می‌شویم و در ادامه کم‌کم فهم مسئله صورت می‌گیرد که مسئله چیست؟ اینجاست که با مدرنیته ارتباط برقرار می‌کنیم. مدرنیته وارد جوامع ما می‌شود، در این حال ما دچار مشکل می‌شویم که چیزی به نام تجدد داریم. آیا عده‌ای بر این باورند که تفکر امروزی مدرنیته به جایی رسیده که در فلسفه منشائیت اثر قرار ندارد و این به معنی مردن فلسفه است؟ واقعیت این است که ما هنوز وارد فلسفه مدرن نشده‌ایم، یعنی درکی از فلسفه جدید نداریم، یا اینکه تجدد از ابتدا ظهور آشفته‌ای داشته است. در دوره پسا‌فلسفه به معنای مدرن فلسفه با آدم‌هایی سروکار داریم که انگار نفی نظر نمی‌کند.

دکتر منصوربخت همچنین گفت: مگر می‌شود آدمی بدون نظر مقوله یا نظریه با اندیشه همین علوم اجتماعی که خود چندبار تکرار کرده‌اید، مبنای خودش را مشخص کند. این راه مشخص است اما کاری که ما باید انجام دهیم این است که نشان دهیم دیدگاه تئوری یا مدعی تئوری آیا از عهده مطلب برآمده است یا نوعی نقد کنیم که نشان دهیم که این نگاه نمی‌تواند از عهده مطالب برآید.

ناقد دیگر این کرسی، دکتر معین‌زاده نیز نقد اصلی خود را این‌گونه بیان کرد: در کلیت، این قضیه (مدرنیته و تجدد) در کشور ما در سطحی جریان پیدا می‌کند که زیاد رغبت به آن نیست. دکتر معین‌زاده با توجه به مباحث مورد بحث این پرسش را مطرح کرد که آیا تجربه تجدد را می‌توان با پدیدارشناسی نگاه کرد و آیا پدیدارشناسی چیزی بیرون از مدرنیته و در تقابل با حداقل مدرنیته دکارت و هگل است؟

در ادامه دکتر حسینی‌فر، مدیر علمی این نشست سخنان خود را با این سؤال طرح کرد که موضوع تجدد ایرانی دغدغه همه ماست اما چگونه با آن مواجه می‌شویم؟ وی افزود: استنباط من از نقد روش‌شناسی بررسی تجدد بود که در واقع نیازمند یک سری مقدمات است از جمله اینکه:

- *تجدد به چه معناست؟
- *تاریخ تجدد ایرانی و نوع مواجهه ما با مسائل سیاسی و فرهنگی که یک مقوله فلسفی است با مدرنیته چگونه هست؟
- *نسبت تجدد با مدرنیته چیست؟
- *ظهور متکثر تجدد در ایران دال بر آشفتگی خود مدرنیته نمی‌تواند باشد.
- * مدرنیته دارای کلیت و چارچوب است که ما در مواجهه با مدرنیته فعال بودیم یا نه، تاریخ چه مطالبی را می‌گوید؟
- *دستاورد اندیشه ما از تجدد بعد از این دو سده چیست؟

دکتر رجبی در پاسخ ناقدین، گفت: اساس تمدن مدرنیته با فلسفه شکل گرفته است. اگر در همان تمدن فلسفه پس زده شده، به مثابه شمول هگلی به واسطه این است که سیر آپژکتیوتیه و علمی جامعه به سمتی پیش رفته است که آنگونه نمی‌تواند نظریه‌پردازی را شامل شود. فهم نخست به اصالت جامعه‌شناسی مربوط است هم‌چنانکه چهارچوب معرفتی به جهان مدرن و خود مدرنیته بازمی‌گردد و جامعه‌شناسی دانش فهم مدرنیته و دفاع از ارزش‌های جهان مدرن و خود نیز تولید مدرنیته است. وی افزود: حتی تازه‌ترین صورت معرفتی علوم اجتماعی - انسانی که مطالعات فرهنگی است و رویه انتقادی به ظاهر رادیکالی در آن هست نیز در نهایت مدافع ارزش‌های واقعی و مغفول مانده و یا بارور نشده و بالفعل نشده جهان مدرن است که در چهارچوب همین جهان مدرن می‌توان آنها را بارور کرد. به گفته وی، انسانیت، آزادی، عدالت، دموکراسی و صلح، همگی ارزش‌های راستین جهان مدرن هستند که هنوز بارور نشده و یا منحرف شده و به بیراهه و کجراهه رفته‌اند، ولی با عقلانیت مدرن که از بیخ و بن انتقادی است می‌توان به سوی باروری آنها گام نهاد. زیرا فلسفه وحدت‌بخش معرفتی مدرنیته و بیان مفهومی آن است که ساخت بنیادین همان وحدت‌بخشی بود فروریخت و از آن پس معرفت اجتماعی - انسانی جایگزین شد به گونه‌ای که امروز تنها و تنها با اسم بدون مسمای فلسفه مواجه هستیم. به اعتقاد دکتر رجبی، علوم اجتماعی - انسانی خلأ آن وحدت‌بخشی را با کنش فهم میان‌رشته‌ای و چندرشته‌ای قابل جبران می‌داند. گفتنی است، دفتر کرسی‌های نظریه‌پردازی از سال ۱۳۹۴ فعالیت خود را در پژوهشگاه علوم انسانی شروع کرده و به صورت دوره‌ای میزبان استادان مطرح در حوزه‌های مختلفی است که نظریات علمی خود را با حضور اندیشمندان برجسته کشور بیان می‌کنند. این نظریات با مورد انتقاد واقع شدن، اعتبار خود را مورد سنجش قرار می‌دهند.

معرفی و نقد کتاب «مبانی و دستور خط فارسی شکسته»

جلسه معرفی و نقد تازه‌ترین کتاب دکتر امید طبیب‌زاده، عضو هیأت علمی پژوهشکده زبان‌شناسی، با عنوان «مبانی و دستور خط فارسی شکسته؛ بر اساس صد سال آثار داستانی و نمایشی (از ۱۲۹۸ تا ۱۳۹۷)» در روز سه‌شنبه سوم دی‌ماه ۱۳۹۸، با حضور استادان و دانشجویان علاقه‌مند به این حوزه، در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

در این نشست علمی، در ابتدا دکتر سیروس نصراله‌زاده توضیح داد که خط شکسته، یعنی نمایش تلفظ فارسی گفتاری به جای فارسی رسمی در خط، پدیده نسبتاً جدیدی در زبان فارسی است. سپس به ذکر تاریخچه خط در کتیبه‌های باستانی مربوط به فارسی باستان و فارسی میانه به ترتیب در عهد هخامنشی و ساسانی پرداخت و گفت: خط در تمام آن کتیبه‌ها، همواره مبین زبان قدیم بوده است و به‌طور مطلق مبین زبان گفتاری رایج در زمان نگاشتن کتیبه‌ها نبوده است.

وی سپس از دکتر سید مصطفی عاصی، دکتر سیدمهدی سمائی و دکتر بهروز محمودی بختیاری که به عنوان منتقد در این نشست حضور داشتند، درخواست کرد تا نظرات خود را ارائه دهند. دکتر عاصی، رئیس پژوهشکده زبان‌شناسی، با عنوان اینکه جای چنین اثری در شیوه‌نامه‌های مربوط به استانداردسازی خط فارسی خالی بود، ضمن تحسین آن، به مشکلات نگارش گونه گفتاری زبان فارسی به ویژه در فضای مجازی و گونه‌ای که در میان جوانان رواج دارد، اشاره کرد و گفت: که نسل جوان منتظر تصمیم‌گیری‌ها در این زمینه نمی‌ماند و به سرعت همگام با تغییرات زبانی پیش رفته و مسیر خود را می‌یابد، پس چه بهتر که کارشناسان و صاحب‌نظران این حوزه به ویژه زبان‌شناسان بستری مناسب برای این نیاز جامعه و به ویژه نسل جوان پیدا کنند. دکتر عاصی در عین حال به برخی ایرادات محتوایی و نگارشی کتاب اشاره کرد.

در ادامه دکتر سمائی با تأکید بر درست و به جا بودن تدوین چنین اثری از شوق پژوهشی نگارنده این کتاب، دکتر طبیب‌زاده، که در سرتاسر کتاب مشهود است، قدردانی کرد. سمائی افزود: با شکسته‌نویسی افراطی مخالف هستیم زیرا این عمل فاصله میان اقوام ایرانی را که تنها با خط سالم یا غیرشکسته آشنایی دارند، بیشتر می‌کند. همچنین دکتر محمودی بختیاری، نیز پیشنهادهای در خصوص استفاده بهینه‌تر از متون ادبیات نمایشی برای کامل

کردن داده‌های پیکره‌ای ارائه داد و به برخی مآخذ نظری که می‌توانست مورد استفاده نویسنده قرار بگیرد، اشاره کرد.

در پایان از دکتر طبیب‌زاده مؤلف کتاب دعوت شد تا توضیحاتی در مورد اثر خود ارائه دهد. وی ابتدا در پاسخ به این سؤال دکتر سیروس نصراله‌زاده که چرا و چگونه به بحث شکسته‌نویسی علاقمند شدند؟ توضیح داد: مسئله شکسته‌نویسی در رمان‌ها و در فضای مجازی مخالفان بسیاری در میان ادبا و حتی زبان‌شناسان دارد. به واسطه بحث‌هایی که در شبکه‌های اجتماعی در مورد این موضوع صورت می‌گرفت به این بحث علاقمند شدم. به باور وی واقعیت این است که رمان‌نویسان ایرانی از حدود صد سال پیش استفاده از فارسی شکسته را در رمان‌های خود آغاز کرد و این عمل تا امروز نه تنها ادامه داشته، بلکه با وجود مخالفت بسیاری از ادبا، شدت هم یافته است. در دوران اخیر نیز شکسته‌نویسی در پیامک‌ها و فضای مجازی سرعت بالایی به خود گرفته تا حدی که نمی‌توان مانع از گسترش آن شد. در این شرایط به‌جای مخالفت بیهوده با شکسته‌نویسی بهتر است تا در صدد معیار کردن خط شکسته در رمان‌ها و فضای مجازی برآمد. این نشست با طرح پرسش‌هایی پیرامون موضوع کاربردی کتاب از سوی شرکت‌کنندگان و پاسخ صاحب اثر به آنها و در انتها با امضای کتاب توسط مؤلف آن برای برخی علاقمندان خاتمه یافت.

مبانی و دستور خط فارسی شکسته

بر اساس صد سال آثار داستانی و نمایشی

(از ۱۲۹۸ تا ۱۳۹۷)

امید طبیب‌زاده

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مسأله تحریف عهدین در جهان اسلام

به همت پژوهشکده مطالعات قرآنی و با همکاری انجمن ایرانی مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی، نشست «مسأله تحریف عهدین در جهان اسلام» روز ۲۳ دی در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

در این نشست دکتر سیدمحمدعلی طباطبایی (عضو هیأت علمی پژوهشکده مطالعات قرآنی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی) سخنان خود را این گونه آغاز کرد: می‌توان تاریخ انگاره تحریف عهدین (یا اصطلاحاً بایبل) در پنج قرن نخست هجری را در سه بخش دسته‌بندی کرد؛ در بخش اول، تاریخ این انگاره تا پیش از اسلام و امکان تأثیرپذیری قرآن از تحریف‌باوران پیشاسلامی بود؛ چراکه برخی پژوهشگران مدعی شده‌اند قرآن در این زمینه متأثر از فیلسوفان ملحدی چون کلسوس یا پرفریوس، یا گنوسی‌ها، یا مندایی‌ها، یا بنیان‌گذاران برخی فرقه‌های گنوسی - مسیحی مثل والنترینوس، یا برخی فرقه‌های یهودی مثل سامریان، یا برخی فرقه‌های مسیهودی، مثل ایونیان بوده‌اند. این ادعا بدان دلیل مورد خدشه قرار گرفت که اول، نوع تحریف مورد ادعا توسط هر یک از اشخاص یا گروه‌های بالا متفاوت از آن چیزی است که در قرآن آمده. دوم، دلایلی که هر کدام از آنها معتقد به تحریف بوده‌اند، به هیچ عنوان در دستگاه فکری قرآن قابل پذیرش نیست. بنابراین، این ادعا که قرآن در این موضوع متأثر از هر کدام از اشخاص یا گروه‌های بالا بوده باشد، مردود است. طباطبایی در بخش دوم سخنان خود به دیدگاه قرآن درباره تورات و انجیل پرداخت و سه موضوع را به بحث گذاشت: اول، ماهیت تورات و انجیل از نگاه قرآن، که بر اساس یک پژوهش معناشناختی درباره معنای «کتاب» در قرآن و ارتباط آن با تورات و انجیل، مشخص می‌شود که ماهیت این کتاب‌ها، فقط اطلاعات شفاهی نبوده؛ بلکه واقعاً به متونی مکتوب و عینی در صدر اسلام اشاره دارد. دوم، بررسی آیات تصدیق در قرآن با استفاده از تکنیک‌های کاربردشناسی نشان می‌دهد که آنچه قرآن تصدیق می‌کند، همان کتاب‌های موجود در صدر اسلام است، نه کتاب‌هایی گم‌شده یا از میان رفته قرن‌ها پیش از اسلام. سوم، بررسی مجموعه آیات مرتبط با بحث تحریف در قرآن نشان می‌دهد که قرآن تنها از بدرفتاری‌هایی مثل «کتمان»، «بدخوانی» و «تحریف معنوی» درباره تورات و انجیل سخن می‌گوید و هیچ گاه سخنی درباره نفی یا اثبات درباره وقوع تحریف متنی در این کتاب‌ها نگفته است. دکتر طباطبایی در بخش سوم سخنانش، به چگونگی پدید آمدن انگاره «تحریف» در جهان اسلام پس از قرآن پرداخت و نشان داد که با بررسی مجموعه اسناد مسیحی - اسلامی سه قرن نخست، در سراسر قرن اول هجری هیچ سندی دال بر اعتقاد مسلمانان به تحریف تورات و انجیل یافت نمی‌شود. وی گفت: در قرن دوم، معدودی اسناد پراکنده و مشکوک در این زمینه وجود دارد، اما در آغاز قرن سوم هجری، نخستین مدارک صریح دال بر بیان این موضوع توسط برخی عالمان مسلمان دیده می‌شود. با این حال، همچنان معتقدان به تحریف تورات و انجیل در قرون سوم و چهارم هجری در اقلیت هستند؛ تا اینکه در قرن پنجم هجری، با ظهور ابن حزم اندلسی و انتشار کتاب مهم او، الفصل، انگاره تحریف بایبل تبدیل به دیدگاه رایج و غالب در سراسر جهان اسلام شد. در پایان، جلسه پرسش و پاسخی برگزار شد و به پرسش‌های حضار پاسخ داده شد.

نشست مشترک پژوهشگاه و پارک ملی علوم، فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی با هدف تبدیل ایده به محصول

روز چهارشنبه ۱۱ دی ماه ۱۳۹۸، نشست مشترک مدیران و مسئولان پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و پارک ملی علوم، فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی در ساختمان دانشگاه علم و فرهنگ برگزار شد.

در این نشست دکتر محمدحسین ایمانی، رئیس پارک ملی علوم، فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی، با اشاره به اتکاء اقتصاد کشور به نفت در سال‌های گذشته، گفت: ما با توجه به توانمندی‌های جوانان می‌توانیم درآمدهای اقتصادی خوبی در سایر زمینه‌ها داشته باشیم و با عنایت به اینکه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی یکی از پژوهشگاه‌های معتبر کشور و خاورمیانه به شمار می‌رود، ما می‌توانیم همکاری‌های مشترکی در زمینه‌های فرهنگی داشته باشیم و ایده‌های فرهنگی را به محصول تبدیل کنیم.

دکتر ایمانی ادامه داد: پارک ملی علوم، فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی از نظر علمی در مسیر رشد و پیشرفت خوبی قرار دارد که در مراسم هفته پژوهش آذرماه امسال، به‌عنوان پارک نمونه کشور معرفی شدیم. ما با شرایط فعلی کشور باید بسیار زودتر از این همکاری‌های مشترک‌مان را شروع می‌کردیم تا زمینه‌های همکاری بیشتر فراهم شود و ناامیدی از درآمدهای نفت نتواند به کشور ضربه بزند. ما باید کاری کنیم که چرخ‌های اقتصادی و فرهنگی مملکت بچرخد و در این زمینه نباید از مزیت‌های فرهنگی کشور غافل ماند. کوچکترین حرکت در این زمینه می‌تواند بازدهی بیشتری داشته باشد. بی‌شک زمینه‌های همکاری مشترک با پژوهشگاه علوم انسانی زیاد است که دکتر ستاری هم علاقمند این حوزه هستند.

در ادامه دکتر مهدی عباسی، معاون پژوهشی پارک ملی علوم، فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی گزارشی از ریز فعالیت‌های محقق شده پارک ملی ارائه کرد و دکتر ملایی توانی، معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی و دکتر عبدالله قنبرلو، معاون اداری، مالی و مدیریت منابع پژوهشگاه، همچنین سیدرضا آقایی، مسئول مدیریت امور آموزشی و کاربردی پژوهشگاه در خصوص زمینه‌های همکاری دوطرفه مواردی را مطرح کردند.

دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی نیز با ابراز خرسندی از برگزاری این نشست مشترک گفت: به نظر نشست بسیار مفیدی بود و ما می‌توانیم هرچه سریعتر در جهت تبدیل ایده به محصول گام‌های اساسی برداریم. مخصوصاً که اخیراً نیز «مرکز نوآوری و کاربردی‌سازی پژوهش‌های علوم انسانی» در پژوهشگاه تشکیل شده است. وی گفت: پژوهشگاه، اعضای هیأت علمی برجسته و برندی دارد که می‌تواند در این خصوص وارد عمل شوند و پرتال جامع علوم انسانی پژوهشگاه با حدود سه‌هزار استاد، محقق و پژوهشگر از سرتاسر کشور، ارتباط نزدیکی دارد.

دکتر قبادی در ادامه از مسئولان پارک ملی علوم، فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی دعوت به عمل آورد تا در اسرع وقت در پژوهشگاه حضور یابند و با معرفی رسمی نمایندگان دو طرف و تبادل تفاهم‌نامه و عقد قرارداد زمینه‌های همکاری مشترک مهیا شود.

در خاتمه نیز دکتر الهام ابراهیمی، سرپرست مدیریت نوآوری و کاربردی‌سازی پژوهش‌های علوم انسانی و دکتر فرزانه میرشاه‌ولایتی با امکانات و برخی مجموعه‌های پارک ملی علوم، فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی از نزدیک آشنا شدند.

همایش «بررسی اندیشه‌های خاندان معظم آیت‌الله محلاتی»

مرکز اسناد فرهنگی آسیا سه‌شنبه دهم دی ماه ۱۳۹۸، همایش «بررسی اندیشه‌ها و آثار علمی و هنری خاندان آیت‌الله شیخ اسماعیل محلاتی» را با مشارکت موزه آستان مطهر حرم حضرت فاطمه معصومه (سلام‌الله علیها) در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار کرد.

همایش مذکور با نوشتار و پیامی از حضرت آیت‌الله سید هاشم رسولی محلاتی و دکتر احمد مهدوی دامغانی همراه بود و سخنرانان اصلی استادان فرهیخته: حجت‌الاسلام والمسلمین سید جعفر حجت کشفی، استاد منوچهر صدوقی سه‌ها، حجت‌الاسلام والمسلمین محمدباقر انصاری محلاتی، مهندس اسماعیل روحانی، مدیر همایش دکتر ثریا مکنون و دبیر علمی آن دکتر کامیار صداقت‌مهر حسینی و دبیر اجرایی نشست آیتا کمالی‌ها بودند. در ابتدای مراسم دکتر کامیار صداقت‌مهر حسینی، دبیر علمی همایش، در سخنانی کوتاه گفت: عالمان، اندیشمندان و هنرمندان الگوهای جامعه هستند و بایسته است آثارشان در میان مردم زنده بماند تا هر از گاهی خاطرات و یادگارانشان مرور شوند تا نسل‌های بعد، جایگاه بلند و خدمات ارزنده آنان را به دست فراموشی نسپارند؛ از این رو مرکز اسناد فرهنگی آسیای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی اندیشه‌های خاندان معظم آیت‌الله شیخ اسماعیل محلاتی را مورد توجه قرار داد که مجموعه خدمات دینی، فرهنگی، هنری و اجتماعی آنان گستره جغرافیایی وسیعی از عراق و ایران تا شبه‌قاره هند را در نور دیده است.

سپس دکتر حسینعلی قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ضمن خیرمقدم به حاضران، به تشریح اهداف پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و مرکز اسناد فرهنگی آسیا از برگزاری چنین همایش‌هایی خصوصاً ضرورت بازشناسی و گسترش میراث‌های تمدنی اسلامی - ایرانی در تداوم هویت ایرانی - اسلامی برای نسل‌های آینده پرداخت و بر گسترش و تداوم چنین برنامه‌هایی در مجموعه بزرگ پژوهشگاه با تأکید بر بازنشر و احیای خوانش میراث اصیل دینی در مبارزه با جریان‌های افراطی نظیر داعش تأکید کرد.

سخنران بعدی استاد منوچهر صدوقی سه‌ها، پژوهشگر برجسته حوزه عرفان و فلسفه اسلامی بود که با بیان حکایتی از کتاب سیاحت شرق تألیف مرحوم آقا نجفی قوچانی، مقام بلند معنوی آیت‌الله شیخ محمداسماعیل محلاتی و ماجرای تفاعل ایشان به مثنوی را در واقعه به توپ بستن حرم مطهر رضوی یادآور شد که در واقع پیش‌بینی نابودی روسیه تزاری و از میان رفتن خانواده تزار روس بود که دستور چنین اقدام ننگینی را صادر کرده بودند.

گزارش نشست «اهمیت مطلق هگلی»

روز سه‌شنبه ۳ دی‌ماه ۱۳۹۸، گروه تاریخ و تمدن غرب از پژوهشکده غرب‌شناسی و علم‌پژوهی، نشست «اهمیت مطلق هگلی» را برگزار کرد.

دکتر مزدک رجبی در این سخنرانی گفت: اهمیت مفهوم «مطلق» Absolut از منظر فلسفه هگل، استخراج و تبیین شد. در سه سطح از فلسفه هگل این مفهوم بیان شده است: نخست در رساله پدیدارشناسی روح، دوم در دانش منطق و سوم در دائره‌المعارف دانش‌های فلسفی و درس‌گفتارهای فلسفه تاریخ. مفهوم مطلق در هر سه سطح به عنوان جامع و دربرگیرنده همه مراتب قبلی بیان می‌شود آن‌چنان‌که باید وحدتی فراگیر و انضمامی همه تکثر آگاهی، مفاهیم و تاریخ را درون خود جای دهد. در سطح پدیدارشناسانه «آگاهی مطلق» همه گام‌های پیشین آگاهی را درون وحدتی جامع به صورت نظری و فراگیر Spekulativ دربرمی‌گیرد؛ در دانش منطق مفهوم نگره مطلق absolut Idee همه گام‌های مفهومی پیشین را درون وحدتی جامع و فراگیر دربرمی‌گیرد؛ و فلسفه در دائره‌المعارف دانش‌های فلسفی آخرین ظهور و تجلی روح مطلق است به نحوی که همه گام‌های پیشین روح را درون وحدتی جامع و فراگیر دربرمی‌گیرد.

رجبی تأکید کرد: پرسش این است که این چگونه جامعیتی است که همه فلسفه‌های پس از هگلی له یا علیه آن باید موضع و فهم خود را در نسبت با آن با روشنی بیان کنند و کم و بیش چنین کرده‌اند؟ فهم‌های گوناگون و متفاوت و بعضاً منافی دیگر فهم‌ها از این آخرین گام فلسفه هگلی مطرح شده است اما در این نشست فقط قصد بیان همراه با تأیید اهمیت آن بود. مفهوم مطلق صرف‌نظر از هر چشم‌انداز نظری مرکز اندیشه ایدئالیسم هگلی است که می‌توان آن را ایدئالیسم مطلق نام نهاد زیرا همه وجوه دیگر روح دست آخر درون مطلق باید تبیین شوند تا ایدئالیسم ویژه هگلی بیان نهایی خود را پیدا کند. مسأله بنیادین این است که اهمیت مطلق تنها در فهم جایگاه فلسفی اندیشه هگل در دوران پس از وی نیست، بلکه هر گونه چهارچوب بنیادین نظری، ضرورت دارد موضع فهم خود از این مفهوم را بیان کند. بنابراین یک نگاه ویژه به آن می‌تواند چنین باشد که مطلق پایان یک تاریخ جهان‌شمول نیست بلکه درون این پایان یافتگی الزامی نحوی گشودگی رو به رخدادهای دیگر هم هست. چگونه چنین فهمی از مطلق ممکن است؟ اگر مطلق فقط حقیقت نهایی امر واقع فهمیده شود گشودگی ممکن نیست اما با فهم امر واقع به‌عنوان رخدادی امر واقع امکان گشودگی فراهم می‌آید بدین‌نحو که اگر چه مطلق جامع و فراگیر است اما گشوده به رخدادهایی است که هنوز رخ نداده‌اند. مطلق با دربرگرفتن هر عینیتی به عنوان برساخته خود، آن امرواقع را شکار می‌کند ولی رخدادی حقیقت همان رخدادهای هنوز درون مطلق ولی گشوده می‌ماند. حقیقت وقایع یک وجه است و حقیقت رخدادی یا واقع شدن حقیقت وجهی دیگر است که وجه دوم به‌صرف عینیتی برساخته ذهنیت نیست اگرچه در پدیدارشناسی تبیین می‌شود که دوگانگی عینیت/ذهنیت در ذهنیت مطلق به وحدتی نهایی

منتهی می‌شود. بنابراین حقیقت نه فقط بسط حقیقتی واحد و فراگیر درون عینیت وقایع بلکه حقیقتِ رخدادگی خود حقیقت هم هست. به سخن دیگر رخ دادن یا واقع شدن امر واقع به عنوان حقیقت، بیانگر این است که امر واقع هم حقیقت است و هم حقیقتِ رخدادگی خود حقیقت و نتیجه می‌گیریم، کشف مفهومی مطلق به عنوان جامعیت فراگیر حقیقت، گشودگی حقیقتِ رخدادگی حقیقت را نفی نمی‌کند. این حقیقت دوم همان گشودگی مطلق به روی تجلی دیگری از روح است که هنوز تجربه و انضمامی نشده است. هر گام امر رخ داده را دربرمی‌گیرد و همان رخداد به نحو دیگری رخ می‌دهد که همان است و نیست. همه گام‌ها دربرگرفته می‌شوند ولی خود رخدادن گشوده می‌ماند. می‌توان گفت؛ مطلق بیان نهایی رخدادگی است یعنی حقیقتِ حقیقت است اما با این تذکر که در همان حال که جامع است، مانع گشودگی نیست.

دکتر رجبی ادامه داد: وحدت میان جمع و منع در سطح منطق دوتایی ارسطویی موجه است ولی در منطق دیالکتیکی جمع میان وحدت و کثرت یا تفاوت برخلاف شمولی فراگیر مانع گشودگی رو به تفاوت و تمایز نیست. مطلق در همان حال که همه تعینات و تمایزها را تاکنون دربرمی‌گیرد چون روح و زندگی است رو به سوی تعین و تمایز گشوده است یعنی حقیقتِ رخدادگی حقیقت مفهوم می‌شود ولی باز و گشوده است. جامعی است که هم‌چنان ناتمام است. تناقض جامعیت و ناتمامی است که این بالاترین تناقض در مطلق بیان می‌شود اما بیش از این رفع شدنی نیست. گویی وجهی از حقیقت بیرون از مطلق است که مطلق رو به سوی آن دارد و از این رو با آن مرتبط است و همواره رو به سوی آن حرکت می‌کند. مطلق در همان حال که آن را دربرگرفته ولی حقیقتِ رخدادن حقیقت از آن می‌گریزد. این تناقض، تناقضِ شگفت‌انگیز این فهم از مطلق هگلی است.

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ

همکار گرامی سرکار خانم گوهر نصرتی

مصیبت درگذشت مادر گرامی‌تان را تسلیت عرض می‌کنیم و از خداوند سبحان برای آن مرحومه علو درجات و برای شما و خانواده محترمان صبر جمیل و اجر جزیل مسألت داریم.

روابط عمومی

تعامل پژوهشی در سطح بین‌الملل و افق‌های پیشرفت

در مراسم هفته پژوهش که در روزهای ۲۳ تا ۲۵ آذر ۱۳۹۸ در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد، عنوان نشست بعد از ظهر یکشنبه ۲۴ آذر «تعامل پژوهشی در سطح بین‌الملل و افق‌های پیشرفت» بود که با همکاری دفتر همکاری‌های علمی بین‌المللی، پژوهشکده فرهنگ معاصر، پژوهشکده مطالعات قرآنی و پژوهشکده مطالعات اجتماعی برگزار شد. در این نشست دکتر شکوه‌السادات حسینی، دکتر محمدمهدی اردبیلی، دکتر سیده‌زهرا مبلغ و دکتر سیدمحمدهادی گرامی به ایراد سخنرانی پرداختند.

در ابتدا، دکتر حسینی، مدیر دفتر همکاری‌های علمی بین‌المللی، گزارشی از فعالیت‌های بین‌المللی پژوهشگاه در یک سال گذشته ارائه داد. برگزاری نشست‌ها، همایش‌ها و کارگاه‌های بین‌المللی و رفت و آمد شخصیت‌ها و گروه‌های علمی از دانشگاه‌ها و نهادهای علمی دیگر کشورها از عمده فعالیت‌های ارائه شده در این گزارش بود. وی همچنین به اقدام چشمگیر دفتر بین‌الملل در زمینه برگزاری دوره ایران‌شناسی برای استادان جوان روسی اشاره کرد که به مدت ۱۰ روز و ۶۰ ساعت با تدریس استادان برجسته ایرانی در حوزه‌های ادبیات، فلسفه، عرفان، معماری، موسیقی، خوش‌نویسی، سینما و ادبیات تطبیقی در مهرماه امسال برگزار شد و افزون بر ترسیم روح فرهنگ ایرانی برای مخاطبان خود، بیانگر توانایی پژوهشگاه در برگزاری چنین دوره‌هایی بود.

وی در ادامه به طرح این پرسش پرداخت که این میزان و کیفیت فعالیت در حوزه بین‌الملل تا چه اندازه می‌تواند در جایگاه پژوهشگاه به عنوان بزرگ‌ترین پژوهشگاه جامع علوم انسانی در تراز بین‌الملل در میان دیگر دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها مؤثر باشد. وی خاطرنشان کرد که تمامی این فعالیت‌ها فقط یک عدد ناچیز در جدولی است که نمی‌تواند نقش کلیدی علوم انسانی را در میان دیگر علوم ارزیابی کند. در ادامه، سخنرانان به ترتیب دیدگاه‌ها و دغدغه‌های خود را در زمینه ارتباطات و تعاملات بین‌المللی بیان کردند.

ابتدا دکتر محمدمهدی اردبیلی سخنرانی خود را با عنوان «امکان‌های انضمامی هم‌مسأله شدن ما و پژوهشگران بین‌المللی» چنین ارائه داد: پیش‌شرط برقراری ارتباط عمیق و مؤثر پژوهشگران ما با پژوهشگران بین‌المللی هم‌مسأله شدن است. به بیان دیگر برای ایجاد نوعی همکاری و گفتگو در عرصه بین‌المللی، باید بتوان از طرح مسائل مشترک آغاز کرد. هرچند شاید این سخن بدیهی به نظر برسد، اما در عمل ارتباط ما با عرصه بین‌المللی نه از جنس گفتگو (دیالوگ)، بلکه مجموعه‌ای از تک‌گویی (مونولوگ)‌هاست. طرح مسأله مشترک امری دلخواهی یا صوری نیست. پژوهشگران ایرانی باید به مخاطبان و پژوهشگران عرصه بین‌المللی نشان دهند که نه تنها به مسائلی می‌اندیشند که با مسائل آنها، دست‌کم، همپوشانی دارند، بلکه به واسطه شیوه خاص زیست و فرهنگ و تاریخ خود امکان طرح راهکارهایی تازه و بدیع را نیز دارند. این مهم البته از پیش‌حاضر و آماده نیست، بلکه باید در پرتو درک و مواجهه انتقادی و خلاقانه با خود و جهان (وضعیت ما و وضعیت آنها) حاصل شود.

اردبیلی افزود: امروز به واسطه جهانی‌سازی و گسترش فرهنگ جهانی به تمام کشورها و حوزه‌ها و نیز ابزارهای نوین ارتباط جمعی، بیش از هر زمان دیگر بستر فیزیکی این ارتباط مشترک فراهم آمده است. اما این بستر به تنهایی کافی نیست و لازم است محتوای آن نیز با تکیه بر دانش، خلاقیت و درک مسائل خود و جهان خلق شود. البته راه ورود به این گفتگو و هم‌مسأله شدن، لزوماً طرح

یکسان مسائل نیست، بلکه می‌توان از ایده‌منافع مشترک بهره برد. به بیان دیگر، می‌توان نشان داد که هرچند مسائل ما با مسائل دیگر نقاط جهان دقیقاً یکی نیست، اما راهکارهای برون رفت ما از این مسائل می‌تواند ثمرات متقابل داشته باشد. برای مثال، بحران جنگ در خاورمیانه برای خود ما در خاورمیانه مشکل امنیتی ایجاد می‌کند و مثلاً برای اروپائیان مشکل مهاجرت و پناهندگی. هرچند این مسائل یکی نیستند، اما اگر راهکاری در خاورمیانه یافت شود، می‌توان هر دو مشکل را در بستری مشترک متقابلاً حل و فصل کرد.

وی گفت: از سوی دیگر، برخلاف تصور رایج، مسائل از پیش وجود ندارند. به بیان دیگر، مشکل ما فقط یافتن راه‌حل برای مسائل از پیش موجود نیست، بلکه مسأله اصلی خود یافتن و صورت‌بندی حقیقی مسائل است. تلاش برای یافتن پاسخ برای مسائل کاذب، به اتلاف بخش قابل توجهی از توان و امکانات پژوهشی ما منجر شده است. یکی

دیگر از مجراهای برقراری ارتباط پژوهشی با پژوهشگران عرصه بین‌المللی گشودگی در برابر نقد مسائل ما از سوی آنها و ایجاد شرایط مواجهه نقادانه با مسائل ماست. توهم خودپسندگی و همه‌چیزدانی برای یک فضای پژوهشی سمّ است و فضای فکری و پژوهشی ما، به ویژه در بنیادین‌ترین حوزه‌های علوم انسانی، به این تصور غلط دچار است. حضور در عرصه بین‌المللی فقط ارائه نظرات نیست، بلکه بیش از آن شنیدن است: هم برای شناختن دیگری هم برای پذیرش انتقادات او.

سخنران بعدی پنل، دکتر سیده‌زهرا مبلّغ، عضو هیأت علمی پژوهشکده مطالعات اجتماعی، بود که نخست، معنا و چرایی این نشست را به پرسش کشید. وی گفت: آیا مفاهیم اصلی در عنوان این نشست گویای تصور تقلیدی و کج‌فهمی ما از مفاهیم نیست؟ پیشرفت برای ما به چه معناست و منظور از بین‌المللی شدن چیست؟ آیا تعبیر

«افق‌های پیشرفت» در عنوان این نشست، در درجه نخست حاکی از این نیست که ما تصویری از پیش معلوم از هدف داریم و حال می‌خواهیم به سوی آن پیش برویم؟ و آیا آن تصور اجمالاً معلوم، نوعی تقلید دست‌چندم از وضعیتی نیست که جهان به اصطلاح غربی اکنون در آن به سر می‌برد؟ (اگر تصور درستی از وضع کنونی غرب داشته باشیم) افزون بر این، بین‌المللی شدن به چه معناست؟ آیا با چند راهکار و دستورالعمل می‌توان بین‌المللی شد؟ آیا اصلاً می‌توان تفکر را به داخلی و خارجی یا بین‌المللی تقسیم کرد؟ آیا ذیل عنوان این نشست و مشابه آن قرار است از

برخی معضلات ظاهری مثل مشکل سفر و آئین‌نامه و ویزا و زبان و ترجمه (نا)پذیری سخن بگوییم؟ اگر سطح سخن این باشد، در این موضوع بسیار سخن گفته و می‌گویند و البته همچنان مشکلات پابرجاست اما «مسأله» ما این نیست. «مسأله» ما شاید امروز امری بنیادی‌تر از چپستی مفاهیم تنزل‌یافته «افق» و «پیشرفت» و «بین‌المللی» باشد.

دکتر مبلغ در ادامه برای رسیدن به مسأله بنیادی‌تر امروز ما به وضعیت فعلی جامعه اشاره کرد و گفت: وضعیت ما در علوم انسانی بازتاب وضعیت‌مان در فضای بزرگتر زیست اجتماعی - سیاسی ماست. اگر امروز در جامعه، از سطوح بالای مدیران تا خیابان‌های محله‌هایمان را رفتارهایی برآمده از خصومت، خشونت و ترس از یکدیگر می‌سازند، در علوم انسانی، دانشگاه و تحقیق هم وضع همین است. من نمی‌توانم از پژوهش و دانش سخن بگویم، در حالی که حاصل پژوهش‌های پیشین را، یا چون زدن نقشی بر آب می‌بینم یا برآیندشان انگار شدت گرفتن تعارض‌ها و خصومت‌هاست. نمی‌شود در باب بین‌المللی شدن و اثرگذاری‌های خرد و کلان حرف بزنم، درحالی‌که هنوز نمی‌توانم با همسایه‌ام، با دوست یا همکارم راهی به یک زبان و فهم مشترک باز کنم. چگونه می‌توانیم بین‌المللی باشیم - اگر این معنای محصولی داشته باشد - وقتی نمی‌توانیم با همدیگر باشیم. وقتی هنوز فهمیدن دیگری و دیدن جهان از زاویه دید دیگری را تمرین نکرده‌ایم، چگونه از بودن با دیگری‌ها می‌توان گفت؟ شاید امروز بهتر باشد به این مسأله فکر کنیم که چرا نمی‌توانیم با یکدیگر گفتگو و تعامل کنیم؟ چرا در همین ساختمان پژوهشگاه «با همدیگر اندیشیدن» و «دیدن و فهمیدن جهان از دید دیگران» را به سختی می‌توانیم تجربه کنیم؟ وقتی به خود می‌نگرم و این پرسش را از خویش می‌پرسم، تجربه‌ام را که مرور می‌کنم به این پاسخ می‌رسم که یک مانع جدی برای بودن و فهمیدن و اندیشیدن با دیگری، ترس ما از یکدیگر است. ما به دلایل مختلف از یکدیگر می‌ترسیم. انگار این ترس‌هاست که روابط ما را تعیین می‌بخشد و ما را از یکدیگر دور می‌کند و اجازه نمی‌دهد به جای هم فکر کنیم و اندیشه و عمل‌مان را در تعامل و مفاهمه ارتقاء بخشیم. ما از اینکه بد فهمیده شویم، بد تفسیر شویم، تند و بی‌رحمانه نقد شویم، ایده‌هایمان دزدیده شود، و شاید از کیفیت ایده و عمل خویش و از بر ملاءشدن در دید دیگری، از کم شدن منافعمان، از زیاد شدن منافع دیگری، از همه اینها می‌ترسیم. نه تصویر روشنی از وضع خویش داریم و نه تصویر خوب و منصفی از دیگری مقابلمان. این است که به کار خویش تنها می‌مانیم و از دیگری بی‌رحم و متخاصم همواره می‌ترسیم. پس نمی‌توانیم با یکدیگر تعامل و تفاهمی سازنده برقرار کنیم. هر روز از هم دورتر و به خود وامانده‌تر می‌شویم، با این وضع آیا در این شرایط می‌توانیم بین‌المللی باشیم؟ هنگامی که بین دو اندیشه هم‌زبان و نزدیک را نمی‌توانیم به دلسوزی و انصاف و

خیرخواهی جمع کنیم، چگونه می‌توانیم بین‌المللی شویم؟ اگر منظور از بین‌المللی شدن این است که دید و فهم و زبانمان را وسیع‌تر کنیم، شاید راه گسترده‌شدن دیدگاه‌هایمان این باشد که نخست از خانه شروع کنیم. از همین اداره و ساختمان خود. تمرین کنیم که به جای ترسیدن و ترساندن، به همدیگر اعتماد کنیم و اعتماد را برای دیگری بسازیم. سعی کنیم بذری انصاف را پرورش دهیم و به جای نگاه بی‌رحمانه به دیگری، به دیده مهربانی و انصاف و خیرخواهی به دیگران روی آوریم. این کارها در شرایط فعلی ما دشوار است، اما شاید تنها راه گستردن فهم خویش، سهیم شدن در دیدگاه دیگری و آموختن از دیگری است. این است که شاید امروز در علوم انسانی، ادبیات، به طور خاص داستان و شعر که زبان عمیق بیان تجربه‌های مشترک انسانی است،

نقشی موثر در فهم بهتر و منصفانه‌تر ما از همدیگر داشته باشد

آخرین سخنران این نشست دکتر گرامی، عضو هیأت علمی پژوهشکده مطالعات قرآنی، بود که در سخنرانی خود با عنوان «تعامل با آکادمی بین‌المللی علوم انسانی: پرسش از چرایی به جای پاسخ به چگونگی» به بحث درباره چرایی تعامل با جوامع علمی بین‌المللی پرداخت و گفت: با توجه به تجربه زیسته خود و تجربیاتی که از مشاوره دادن به دانشجویان در این زمینه کسب کرده‌ام، می‌توانم به سه سطح از مسأله‌مندی در این موضوع اشاره کنم: ابتدا در «سطح کلان فکری - گفتمانی» بایستی به گفتمان علوم انسانی - اسلامی اشاره کرد. این گفتمان با یک پیش‌زمینه کاملاً ایدئولوژیک می‌خواهد وارد فضای آکادمیک بین‌المللی شود و گفتگو و تعامل داشته باشد. در حالی که فضای علوم انسانی بین‌المللی کاملاً سکولار است و این دو با هم قابل جمع نیستند. این یک مسأله است

و تاکنون برای حل آن تلاشی صورت نگرفته است. مسأله دیگر گفتمان تشیع سنتی و فقهاتی است که خواستار ارتباط با آکادمیای بین‌المللی است تا آموزه‌های شیعی را به گوش جهانیان برساند و این امر زمانی محقق خواهد شد که دانشجویان و پژوهشگرانی به آن سوی مرزها بروند و به تعلیم و پژوهش بپردازند. اما اگر اینان دچار وضعیت ضد ایدئولوژیک - یعنی ضعف ایمانی - شوند (کما اینکه برای تعدادی از آنان اتفاق افتاده است)، گفتمان تشیع سنتی و فقهاتی چگونه این پارادوکس را حل خواهد کرد؟

وی در همین راستا به گفتمان هویت ایرانی - ملی و سلسله نشست‌های ایده‌ایران اشاره کرد و گفت: چگونه می‌توان نسبتی بین ایده ایران و تعاملات بین‌المللی پیدا کرد؟ اینها مسائل و سؤالاتی هستند که تاکنون پاسخی برای آنها پیدا نشده است.

دکتر گرامی در ادامه موضوع مسأله‌مندی در «سطح نهادی (حاکمیت و قدرت، نهادهای آکادمیک و سازمان‌های مردم‌نهاد)» را مطرح کرد و گفت: نهادها و انجمن‌هایی هستند که مایلند از دانشجویانی که در حیطه علوم انسانی فعالیت دارند، حمایت کنند اما تکلیف این گروه‌ها نیز روشن نیست. این نهادها گاه با حمایت از دانشجویانی که از دانشگاه‌های معتبر خارجی پذیرش دریافت کرده‌اند و گاه با تأسیس کرسی‌هایی در کشورهای دیگر همانند انگلیس و آلمان به فعالیت می‌پردازند؛ اما در نهایت اولویتی برای آنها مشخص نشده که کدام یک بهتر است. فارسی‌نویسی یا بیگانه‌نویسی (شخصی، نهادی) نیز از جمله مسائلی است که وضعیت روشنی ندارد و به صورت پرسشی بی‌پاسخ باقی مانده است. هم‌چنین مسائل امنیتی و سیاسی در تعاملات بین‌المللی و پذیرش دانشجویان خارجی و یا اعزام دانشجویان ایرانی موضوعی چالش‌برانگیز است و هیچ‌گاه به صورت مسأله‌ای که باید پاسخی آکادمیک برای آن دریافت شود، دیده نشده است.

دکتر گرامی در صحبت‌های خود «مسأله‌مندی در سطح شخصی و خرد» را مورد بررسی قرار داده و درباره‌ی مواردی همچون فرصت‌سوزی یا فرصت‌سازی برای آینده اهل آکادِمیا صحبت کرد. وی خاطر نشان کرد که نخبگان بسیاری را می‌شناسد که به علت تردید در ادامه‌ی تحصیل در ایران یا خارج از کشور، فرصت‌ها را از دست داده و نتوانسته‌اند به ادامه تحصیل بپردازند و هم اکنون دچار سردرگمی و چالش هستند.

او در پایان درخصوص جمع‌بندی مطالب ذکرشده، گفت: چالش‌های بسیاری درباره‌ی رویکرد ما در مسائل بین‌المللی وجود دارد که هیچ‌گاه به صورت یک مسأله آکادمیک به آنها نگرسته نشده و اهل آکادِمیای علوم انسانی تاکنون پاسخی برای آنها دریافت نکرده‌اند که امیدوارم در آینده پاسخ روشنی به این مسأله‌ها داده شود

گزارش سومین نشست از سلسله نشست‌های «نقش خانواده در گذر ایمن از فضای مجازی»

گروه پژوهشی مطالعات زنان پژوهشکده مطالعات اجتماعی با همکاری پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات سومین نشست از سلسله نشست‌های علمی «نقش خانواده در گذر ایمن از فضای مجازی» با سه محور «الگوهای ارتباطات میان فردی والدین و فرزندان در خانواده»، «سیاست‌گذاری اینترنت ایمن برای فرزندان» و «نقش رسانه‌ها در تحولات خانواده و سبک زندگی» در روز دوشنبه ۲۴ دی‌ماه ۱۳۹۸ با حضور دکتر منصور ساعی (عضو هیأت علمی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات)، دکتر معصومه تقی‌زادگان (عضو هیأت علمی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات) و دکتر امیرمسعود امیرمظاهری (دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی) برگزار کرد.

در ابتدای نشست دکتر منصور ساعی بحث خود را با محوریت «الگوهای ارتباطات میان فردی والدین و فرزندان در خانواده» بدین شرح آغاز کرد: تمرکز عمده مطالعات ارتباطی در ایران بیشتر بر رسانه، کانال پژوهی و محتواپژوهی است و کمتر به ارتباطات میان فردی توجه شده است درحالی که یکی از چالش‌های اساسی ما در حوزه ارتباطات، ارتباطات میان فردی است. چون بحث این نشست، خانواده است، می‌خواهم مروری بر تغییرات خانواده در دوران مدرن و فرامدرن داشته باشم. در دوران مدرن خانواده از شکل گسترده و سنتی به اشکال نوپدید گذار کرده و دموکراتیزه شده و ساختار قدرت، نقش‌ها و الگوپذیری فرزند در خانواده تغییر یافته است. بیشتر والدین گروه مرجع بودند اما امروزه ما جابه‌جایی گروه‌های مرجع را داریم به طوری که Media و نهادهای دیگر، گروه مرجع شده‌اند. با توجه به نتایج پژوهش‌های انجام شده، در کشورهایی که دموکراتیزه شده‌اند برابری، گفتگومحوری، رابطه برابر افراد در خانواده مشاهده می‌شود. درحالی که در کشور ما آسیب‌هایی چون، کاهش ارتباطات کلامی والدین با هم و با فرزندان، فردی شدن تجربه، کاهش گردهمایی‌ها، کاهش الگوپذیری فرزندان از والدین و تسامح و مدارا وجود دارد. دکتر ساعی ادامه داد: در تحقیقی که انجام داده‌ام، خوانش‌م از ارتباطات میان فردی؛ خلق و مبادله اطلاعات، نمادها و

احساسات، معانی، دغدغه‌ها و نگرانی‌ها، تجربه‌هایی که بین دو فرد مبادله می‌شود، است اما شناسایی و تحلیل این سبک‌ها مهم نیست بلکه کیفیت ارتباطات مهم و اثرگذار است. منظور از ارتباطات Communication و کیفیت Relation است. ما باید از مفهوم ارتباطات به کیفیت ارتباطات برسیم یعنی از مبادله معنا و اطلاعات و افکار به صمیمیت و همدلی و خودافشایی برسیم. وی در پایان صحبت‌های خود اشاره کرد که آرمانی‌ترین ارتباط، ارتباط من-تو (چهره به چهره) است که در آن گفتگو و دیالوگ، ارتباط برابر، تعادل و احساس احترام به دیگری به وجود می‌آید.

در ادامه نشست دکتر معصومه تقی‌زادگان در بحث «سیاست‌گذاری اینترنت ایمن برای کودکان» گفت: کودکان به عنوان یکی از آسیب‌پذیرترین گروه‌های سنی جامعه نگرانی‌های بیشتری را در دوره تحولات اجتماعی و فرهنگی سریع ناشی از تغییرات تکنولوژیک به خود اختصاص داده‌اند. مصرف رسانه‌های کودکان همیشه جزو دغدغه‌ها بوده و تحقیقات زیادی را به خود اختصاص داده است؛ ظهور فضای مجازی با ویژگی‌های خاص خود این دغدغه و نگرانی را بیش از پیش برجسته ساخته است. چرا که پیش از این خطرها و آسیب‌ها مکان‌مند بودند اما در حال حاضر بی‌زمانی و بی‌مکانی، به‌عنوان ویژگی‌های اصلی فضای مجازی سبب شده است که دامنه و کنترل خطرات بسیار سخت باشد و مخصوصاً در مورد کودکان سبب ایجاد اضطراب در والدین شود. تحقیقی که به تازگی در کینگز کالج لندن انجام شده، روشن ساخته است که تقریباً یک‌چهارم از نوجوانان به تلفن همراه اعتیاد دارند و این بدان معناست که این افراد در صورت دسترسی نداشتن به تلفن همراه دچار وحشت و ناراحتی می‌شوند که تبعات جدی برای سلامت روان آنها دارد. همچنین بر اساس تحقیقات سال ۲۰۱۷ انجمن جهانی اقتصاد، ۳۹۰ میلیون کودک هشت تا دوازده ساله در معرض مخاطرات فضای مجازی هستند. حساسیت‌های خاصی درباره کودکان وجود دارد و والدین هیچ درصدی از خطر برای کودکانشان را نمی‌پذیرند، در این شرایط تمایل رسانه‌ها به برجسته‌سازی خطرات آنلاین برای کودکان سبب شده است اضطراب خطر به ویژگی ثابت آگاهی روزمره بسیاری از والدین تبدیل شود.

تقی‌زادگان ادامه داد: این درست است که اینترنت منابع جدیدی از تهدید و خطر را به زندگی کودکان اضافه کرده است، اما بایستی در نظر داشت که کودکان پیش از ظهور فضای مجازی نیز در معرض خطر و آسیب بوده‌اند و لذا این نگرانی‌ها نباید به تلاش برای حذف اینترنت از زندگی کودکان منجر شود چون تحقق چنین امری علاوه بر اینکه محال است، بنا به دو دلیل با مقتضیات زندگی جدید مطابقت ندارد: اول اینکه، باید میان ارزیابی خطر و ارزیابی مزایای اینترنت تجزیه و تحلیل درست داشت. اگر کودک بخواهد از آسیب جلوگیری کند، باید تقریباً از تمام فعالیت‌های آنلاین خودداری کند، چرا که جستجوی راهنمایی در مورد رژیم غذایی ممکن است منجر به دریافت توصیه‌های طرفداران بی‌اشتهایی شود. تلاش برای حذف اینترنت از زندگی کودکان نتیجه منفی «محرومیت دیجیتال» برای آنان را به دنبال خواهد داشت.

دوم اینکه، دنیای بدون خطر نامطلوب است. کودکان بایستی یاد بگیرند که گنجایش خطرات محاسبه شده را داشته باشند و تا آنجا که ممکن است عواقب آن را برطرف سازند. روان‌شناسان توسعه مواجهه و مقابله با خطر را مهم می‌دانند، چرا که «تاب آوری تنها از طریق قرار گرفتن در معرض خطر یا استرس توسعه می‌یابد» لذا محدود کردن استفاده از اینترنت، ممکن و حتی به صلاح جامعه نیست و نیاز به سیاست‌ورزی و سیاست‌گذاری در این حوزه بسیار پررنگ و مسأله‌ای جهانی است و چالش‌ها و ابهامات خاص خود را دارد:

۱- ملی یا فرامرزی بودن سیاست‌گذاری

۲- عدم توافق و گاهی وجود ابهام در تعریف مفاهیم پایه‌ای همچون «خطر دیجیتال» و «آسیب دیجیتال»

۳- لزوم توجه به رویکرد چند ذینفعی در سیاست‌گذاری

توجه به سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد در سیاست‌گذاری حوزه کودک و فضای مجازی بسیار کلیدی است، سیاست‌گذاری اتحادیه اروپا در زمینه رابطه کودک و اینترنت نمونه چنین سیاست‌گذاری است، اتحادیه اروپا هزینه مالی پروژه «کودکان آنلاین اتحادیه اروپا» را تأمین کرده است و طی آن یافته‌های تحقیقاتی از کشورهای اروپایی درباره چگونگی استفاده کودکان و نوجوانان از اینترنت و تکنولوژی‌های آنلاین جدید جمع‌آوری شده است. هدف از این طرح به دست آوردن داده قابل مقایسه در سراسر اروپا و پس از آن ارزیابی تأثیرات اجتماعی، فرهنگی و نظارتی مؤثر بر فرصت‌ها و مخاطرات آنلاین بر روی طراحی به سیاست‌ها بر پایه‌این داده‌ها است تا به سیاست‌گذاران، مربیان، والدین و همه ذی‌نفعان این حوزه ارائه شود. استرالیا، برزیل و ترکیه نیز این طرح را اجرا کرده‌اند تا پایه‌ای برای سیاست‌گذاری در این حوزه داشته باشند.

دکتر تقی‌زادگان تأکید کرد: در ایران نیز وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در آبان ماه ۱۳۹۶، «پیش‌نویس سند حمایتی و برنامه اقدام توسعه خدمات فضای مجازی کودکان و نوجوانان» را منتشر کرده و پیش از این نیز در فروردین ماه ۱۳۹۴ طرح «توسعه فضای مجازی سالم، مفید و ایمن» با هدف «تولید و توزیع محتوا و خدمات سالم، مفید و ایمن مورد نیاز» و همچنین «مانعت از نشر محتوا و خدمات مضر و ناسالم و نایمن» توسط شورای عالی فضای مجازی ابلاغ شده است. این تلاش‌ها نشان از دغدغه تأمین اینترنت امن برای کودکان در میان سیاست‌گذاران کشور

دارد اما این دست سیاست‌گذاری‌ها را می‌توان «سیاست‌گذاری فارغ از شواهد» یا «سیاست‌گذاری شهودی» نامید. به عنوان مثال هرچند وزارت ارتباطات طرح «کودک و تلفن همراه» را جهت مطالعه رفتارهای مصرفی کودکان انجام داده و جزو اسناد پشتیبان سند خود منتشر کرده است، اما زمان انجام این پروژه از مهرماه تا بهمن ماه ۱۳۹۶ بوده در حالی که پیش‌نویس سند در آبان ماه منتشر شده است.

سخنران پایانی نشست دکتر امیرمسعود امیرمظاهری با اشاره به «نقش رسانه‌ها در تحولات خانواده و سبک زندگی»، در آغاز سخنان خود گفت: سبک‌های زندگی مجموعه‌ای از طرز تلقی‌ها، ارزش‌ها، شیوه‌های رفتار، حالت‌ها و سلیقه‌ها در هر چیزی است. موسیقی عامه، تلویزیون، و آگهی‌ها همگی تصویرها و تصویرهایی بالقوه از سبک زندگی فراهم می‌کنند. از سبک زندگی دو برداشت به عمل آمده است؛ نخست برداشتی که در آن سبک زندگی معرف طبقه‌ی اجتماعی و موقعیت اقتصادی افراد است. این برداشت از دهه ۱۹۲۰ متداول شد. دوم برداشتی که سبک زندگی را نه راهی برای تعیین طبقه اجتماعی بلکه یک شکل اجتماعی جدید می‌داند که فقط در متن تغییرات فرهنگی مدرنیته و رشد مصرف‌گرایی معنا پیدا می‌کند. در برداشت اخیر سبک زندگی راهی است برای تعریف ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای افراد که در تحلیل اجتماعی اهمیت زیادی دارند. تغییر خانواده ایرانی از وضعیت سنتی به جدید، تحت شرایط متعدد صورت گرفته است. در مجموع می‌توان از شرایط جهانی، ملی، منطقه‌ای و درون خانواده یاد کرد.

امیرمظاهری در خاتمه افزود: ورود ایران به دوره جدید همراه با اقتضائاتی بوده است: شهرنشینی، اقتصاد صنعتی، توسعه نظام اداری، توسعه شبکه حمل و نقل، توسعه وسایل ارتباط جمعی و تحقق نهادهای جدید اجتماعی چون آموزش و پرورش، دانشگاه و ... که این شرایط امکان جابه‌جایی افراد خانواده را در سطح ملی و بین‌المللی فراهم کرد. جابه‌جایی جمعیت با خانواده و یا بدون خانواده توأم با تغییرات عمده‌ای در نگرش، باور و رفتار افراد است. یکی از اصلی‌ترین آن شکل‌گیری فردیت جدید است. دختران و پسران، زنان ایرانی امکان جابه‌جا شدن با خانواده یا بدون آن را پیدا کردند. خانواده سنتی که ویژگی اصلی آن گستردگی، خانواده مدرن که ویژگی اصلی آن محدودیت یا هسته‌ای بودن خانواده و خانواده پسامدرن که ویژگی اصلی آن تکثر و انواع متفاوت خانواده است. می‌توان گفت، در تحول خانواده از سنت به مدرن و از مدرن به پست‌مدرن، کم و بیش الگوی جهانی تحول خانواده اثرگذار بوده است. اما آنچه خانواده ایرانی را تقریباً متمایز می‌کند، این است که در فرآیند تحول سنتی - مدرن و پست‌مدرن یک تحول خطی وجود نداشته است به این معنا که می‌توانیم در حال حاضر در جامعه ایران هر سه الگو را کنار هم ببینیم.

کرسی «روایت‌شناسی، الگویی نظری و عملی برای بررسی قصص قرآنی»

سی‌وهشتمین کرسی ترویجی عرضه و نقد ایده علمی «روایت‌شناسی، الگویی نظری و عملی برای بررسی قصص قرآنی» ۱۷ دی‌ماه ۱۳۹۸ در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. در این نشست دکتر ابوالفضل حرّی (عضو هیأت علمی دانشگاه اراک) ارائه‌کننده و ناقدین این نظریه دکتر حسین صافی (عضو هیأت علمی پژوهشگاه) و دکتر حمیدرضا حسن‌زاده توکلی (عضو هیأت علمی دانشگاه سمنان) و مدیر علمی نشست دکتر مریم شریف‌نسب (عضو هیأت علمی پژوهشگاه)، بودند.

در ابتدای جلسه دکتر شریف‌نسب مدیر علمی توضیح داد که در میان رویکردهای موجود برای بحث و بررسی درباره متون به واقع روایت‌شناسی و روایت‌پژوهی یکی از مفیدترین رویکردهاست به این سبب که پیوند وثیقی با زندگی روزمره پیدا می‌کند مهم‌ترین دستاورد روایت‌پژوهی برای مخاطبان این است که نشان می‌دهد روایت‌های متفاوت از یک ماجرا، به سبب تفاوت زاویه دید راوی است و این نکته ما را در برقراری ارتباط با روایت‌های «غیر» یاری می‌دهد.

در ادامه دکتر ابوالفضل حرّی ضمن تعریف روایت‌شناسی و پیشنهاد آن در جایگاه ارائه‌کننده ایده، بیان کرد: روایت‌شناسی چارچوب و الگویی نظری و کاربردی برای تجزیه و تحلیل انواع و اقسام روایات از جمله روایات و سرگذشت‌های واقعی و تاریخی - که قصص قرآنی علی‌القاعده بدان‌ها متعلق است - فراهم می‌کند و بخش عمده تعلیم و دستورات قرآنی از رهگذر شگردهای ادبی به طور عموم و ابزار و فنون قصه‌سرایی و حکایت‌پردازی و به اصطلاح ادبیات داستانی روایی به‌ویژه، انتقال یافته؛ اما جنبه‌های هنری، زیبایی‌شناختی، بلاغی و به‌ویژه روایی قرآن چندان که باید از دیدگاه نحله‌های نقد و نظریه‌های جدید نقد ادبی و رویکردهای زبان‌شناختی محور که امروزه در دنیای ادبیات مطرح است، بررسی و تحلیل نشده است. وی با اشاره به قصص قرآنی، گفت: قصص قرآنی بنا بر ماهیت و فلسفه وجودی آنها، در زمره روایت‌های واقعی یا تاریخی قرار می‌گیرند، از این منظر واقعی‌اند که در زمان و مکان‌های واقعی رخ داده‌اند و تاریخی از این نظر که از شیوه‌ها و اسلوب‌های ادبی و زیبایی‌شناختی بهره برده‌اند. آنچه در قصص قرآنی به لحاظ روایت‌شناختی حائز اهمیت است، کارکرد و نقش مکان در ارتباط با سایر مؤلفه‌های قصص و کارکرد آن در پیشبرد کنش داستان و شخصیت‌پردازی است؛ به عبارت بهتر، پرسش اصلی این پژوهش، این است که رویکرد روایت‌شناختی در تحلیل قصص قرآنی چگونه کارآمد خواهد بود؟ باید دید هم‌یاری و تعامل مکان و سایر اجزا چگونه است؟

در ادامه این نشست، دکتر صافی ضمن بررسی جزء به جزء سخنان دکتر حرّی، نکات اساسی زیر را مطرح کرد:

- * متن قرآن - در رویکرد اعتزالی - متنی با قابلیت تفسیر با رویکردهای عمومی سایر متون تلقی شده است. در حالی که چارچوب نظری و پرسش‌های پژوهش، پاسخگوی مسئله‌شناسی مورد نظر نیست.
- * روش‌شناسی و نیز پیکره داده‌ها - در چارچوب نظری ساختارگرایانه - به چند عنوان کلی تقلیل یافته و فرو کاسته شده است.

- * در نتیجه بحث، روساخت قصص قرآنی بر روال تعادل - عدم تعادل - تعادل مجدد مبتنی است که دستاورد تازه‌ای نیست و باید شگردهای خاص روایی قرآن استخراج و صورت‌بندی می‌شد.
- سپس ناقد دوم، دکتر حسن‌زاده توکلی، چند نکته مطرح کرد که اهم آنها بدین قرار بود:
- * اینکه دستور زبان روایت - به طور کلی - دارای چه مؤلفه‌هایی است، پرسش اصلی این پژوهش نیست و پیشتر، پاسخ گفته شده است.

- * بیان مسأله در این پژوهش به دقت تبیین نشده و نیاز به تدقیق دارد.
- * بحث بینامتنی در قصص قرآنی بسیار مهم است و جای آن در این پژوهش، خالی است.

در پاسخ ناقدین، دکتر حرّی گفت: بحث روایت‌شناسی ساختارگرا برای من حکم ابزار دارد. زمانی که من قصه‌های قرآنی را مطرح می‌کردم از منظر زبان عربی به قرآن نزدیک نشدم و رویکرد من از قرآن زبان عربی نبود و نسبت به ضعفی که داشتم باید قصص قرآنی را از دریچه زبان فارسی بررسی می‌کردم، در حالی که روایت‌پژوهی قصص قرآن باید به زبان عربی صورت گیرد.

وی افزود: نقطه ضعف اساسی ساختارگرایی این است که در سطح و روساخت متوقف می‌شود و به جنبه‌های تفسیری و هرمنوتیک وارد نمی‌شود. از دیگر سو، قصص قرآن، پی‌رنگ‌محور هستند نه شخصیت‌محور؛ اما در عین حال، نمی‌توان کاراکترهای قصص قرآنی را جابه‌جا کرد؛ مثلاً جایگزین کردن نوح (ع) به جای عیسی (ع) ممکن نیست زیرا کاراکترهای قصص قرآن، فقط نقش داستانی ندارند، و در ساختار روایت دخیل‌اند.

همچنین دکتر صافی گفت: نقطه ورود به این بحث می‌تواند پس از روایت‌پژوهی، هرمنوتیک باشد و از این حیث، جای کار بسیار است.

در پایان این کرسی، دکتر شریف‌نسب، مدیر علمی سی‌وهشتمین کرسی ترویجی عرضه و نقد ایده علمی در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری عنوان کرد: نگاه دکتر توکلی بیشتر ناظر بر یادآوری نکاتی بود که جای آن در پژوهش دکتر حرّی خالی است و نگاه دکتر صافی ناظر بر پرسش اصلی این ایده و جنبه نوآورانه آن بوده است.

گزارش نشست نکوداشت مقام علمی دکتر علی اکبر سیاسی

به مناسبت هشتاد و یکمین سال انتشار کتاب «علم النفس یا روان‌شناسی از لحاظ تربیت» نشست نکوداشت مقام علمی دکتر علی اکبر سیاسی روز پنجشنبه، ۱۴ آذر ۱۳۹۸، در سالن حکمت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

در ابتدای نشست، دکتر مهنوش هدایتی، رئیس پژوهشکده اخلاق و تربیت، ضمن خوش‌آمدگویی به مدعوین و مهمانان حاضر در نشست، درباره تأثیرگذاری شخصیت و منش و شهامت دکتر سیاسی نکاتی را بیان کرد. در ادامه دکتر حسینعلی قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ضمن خیرمقدم به حضار و تبریک میلاد امام حسن عسکری (ع)، درباره اهمیت توجه به میراث گذشته و بزرگان علوم ایران زمین نکاتی را بیان کرد. در ادامه دکتر فریدون سیاسی در سخنرانی خود به ذکر خاطراتی درباره پدر اشاره کرد و دکتر علی اکبر سیاسی را شخصیتی والا، خودساخته، آزاد اندیش، مستقل، برابرخواه، منضبط، بسیار پرکار، درستکار، اهل گفتگو، پایبند به اصول و قواعد، دارای شرافت علمی و از همه مهمتر عاشق ایران، معرفی کرد. وی همچنین گفت: دکتر سیاسی به حقوق برابر زنان و مردان و استقلال فردی افراد باور داشت.

همچنین دکتر قاسم قاضی به دو میراث بزرگ دکتر سیاسی یعنی استقلال دانشگاه از وزارت فرهنگ و تصویب قانون تعلیمات اجباری با جزئیات اشاره کرد. وی، دکتر سیاسی را فردی باوقار، مهربان، انسان‌دوست، وطن‌دوست و شجاع معرفی کرد و گفت: از دیگر خدمات ایشان بنیانگذاری انجمن روان‌شناسی ایران و تربیت دانشجویان بوده است. دکتر رضا زمانی طی سخنانی کوتاه دکتر سیاسی را از پیشگامان علوم جدید در ایران معرفی کرد، و به خدمات ایشان از جمله وضع اصطلاح روان‌شناسی، تدریس نخستین درس روان‌شناسی در دارالفنون، در اختیار داشتن کرسی درس روان‌شناسی در دانشگاه تهران، تألیف نخستین کتاب روان‌شناسی، ایجاد نقش مؤثر در تأسیس نخستین آزمایشگاه روان‌شناسی در ایران، ریاست اولین گروه دانشگاهی روان‌شناسی، تأسیس و ریاست انجمن روان‌شناسی، ایجاد نخستین نشریه تخصصی روان‌شناسی اشاره کرد. وی دکتر سیاسی را فردی ساده، صمیمی، بی‌تفاخر، متواضع و بی‌ادعا معرفی کرد و به نقش اساسی ایشان در حل و فصل تنش‌های اولیه موجود در انجمن روان‌شناسی ایران اشاره کرد. وی همچنین از فصاحت کلام و نشر بسیار مطلوب زنده‌یاد سیاسی به نیکی یاد کرد.

دکتر ناصر تکمیل‌همایون به نقش دکتر سیاسی در شکل‌دهی دانشگاه تهران به عنوان یک نهاد فرهنگی و دموکراتیک اشاره و از ایشان به عنوان فردی متین، متخلص اخلاق حسنه، دقیق، شجاع و قانونمند یاد کرد. وی گفت: برای نمونه دکتر سیاسی در جذب اعضای هیأت علمی بسیار قانونمند بود و اهمیتی به سفارشات و نامه‌های مقامات برای

جذب افراد نمی‌داد. دکتر سیاسی در بنیان‌گذاری یونسکو پس از جنگ جهانی دوم نیز سهم ویژه‌ای داشتند. دکتر تکمیل‌همایون در ذکر خاطرات خود از دکتر سیاسی به بیان جنبه‌های فرهنگی شخصیت ایشان نیز پرداخت. دکتر پروانه محمدخانی درباره شخصیت کارپزماتیک دکتر سیاسی در کلاس درس و تسلط ایشان به مباحث نظری این حوزه صحبت کرد به‌گونه‌ای که موجب علاقه‌مندی دانشجویان به رشته روان‌شناسی می‌شد.

دکتر مهربار درباره نقش دکتر سیاسی در شکل‌گیری تعلیم و تربیت اجباری و رایگان در ایران صحبت کرد. دکتر اسماعیل ناصری، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ابتدا به چند جنبه از زندگی دکتر سیاسی که کمتر به آن پرداخته شده بود، اشاره کرد از جمله رساله دکتری «تست: فواید و مضار آن»، دریافت نشان لژیون دونور از آکادمی فرانسه، انتصاب ایشان به عنوان وزیر امور خارجه، و تألیف کتب درسی متعدد.

در ادامه، کتاب دکتر سیاسی از جهت ساختاری و محتوایی مورد بررسی و نقد قرار گرفت. از نقاط قوت اثر در بُعد شکلی، برخورداری از بیشتر شاخص‌های ظاهری کتاب است، از جمله صفحه‌عنوان، دیباچه، فهرست مطالب، فهرست اصطلاحات، فهرست اسامی و فهرست گراورها (عکس، شکل، جدول و نمودار). همچنین، متن کتاب در مجموع به شکلی گویا و روان نگارش شده و اشتباهات چاپی در متن بسیار کم است. در بُعد محتوایی، تناسب محتوای کتاب با سرفصل‌های فعلی روانشناسی عمومی، سازمان‌بندی فصول کتاب با توجه به مباحث علم‌النفس، توجه به روان‌شناسی تجربی، پیشگامی در برگردانی کلمات، توجه به تربیت قوای روانشناختی کودکان و نوجوانان، بررسی نظریات مهم روان‌شناسی و نقد آنها، و توجه به منابع ایرانی، از نقاط قوت این اثر به شمار می‌روند.

سپس دکتر حبیب‌الله قاسم‌زاده سخنانش را این‌چنین آغاز کرد: دکتر سیاسی نماینده دورانی بود که در آن فرزاندگی، فضیلت و دانایی از ارزش خاصی برخوردار بود. بزرگان مثل دکتر سیاسی شیفته آموزش بودند و بر این باور بودند که آموزش واقعی از دل پرورش فرا می‌خیزد و پرورش، خود حاصل درهم‌آمیزی کلامی، ذهنی و منشی معلم با شاگرد است. ده ویژگی نسل دکتر سیاسی عبارت است از: عشق و علاقه عمیق و ستودنی به آموختن و آموزش‌دادن به‌عنوان یک ارزش، سعی در درک مبادی و اصول علمی و روش‌شناختی رشته تخصصی، احترام به گذشتگان و بزرگان علم و ادب و فرهنگ، ایران‌دوستی و اعتقاد محکم به این اصل که ما هم سهمی در تمدن بشری داشته‌ایم و آن‌را باید به دیگران نشان دهیم، تسلط به ادبیات کلاسیک و مدرن ایران، تسلط بر دست‌کم یک یا دو زبان خارجی، سعی در طرح موضوع‌ها به شیوه علمی در پرتو بخش‌های بالنده سنت فکری ایران، برجسته‌سازی و نشان دادن اهمیت سعی و تلاش و پیگیری و امیدآفرینی در نسل جدید، گریز از زود به نتیجه رسیدن، برخوردار بودن از نظام ارزشی مبتنی بر آگاهی، دانش و علم و احاطه بر اسلوب نگارش و فنون نویسندگی. دکتر سیاسی قدرت کم‌نظیری در یافتن معادل‌ها، ایجاد تناظرهای ذهنی در درک مطالب، ساده‌نویسی، استفاده از جمله‌های کوتاه، روشن، دوری جستن از مفاهیم مبهم و دوپهلوی داشت و بالاتر از همه استادی او در توضیح مطالب پیچیده با زبانی شفاف و قابل درک بی‌نظیر بود. این ویژگی‌ها برآمده از احاطه او بر ادبیات کلاسیک و شناخت فلسفه کلاسیک ایران و تطبیق آن با فلسفه غرب بود. از جمله نوآوری‌های وی در نگارش، گرایش به نوعی جدانویسی و تابع کردن فعل با فاعل بود، وی در برابر درک مطالب به‌وسیله خواننده احساس مسئولیت می‌کرد. از نظر دکتر سیاسی روان‌شناسی علم تغییر است، تغییری هدفمند و سازماندار، برای تغییر رفتار، در درجه اول برای تغییر خود. در ضمن ایشان توجه ویژه‌ای به مقوله‌های شخصیت و خرد داشتند.

دیدار ماهانه اعضای هیأت علمی با هیأت رئیسه

دیدار ماهانه اعضای هیأت علمی با هیأت رئیسه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی دوم دی ماه ۱۳۹۸ برگزار شد. در این نشست موضوع «توضیح و تبیین فرصت‌های مطالعات داخلی و گزارشی از برنامه‌های هفته پژوهش» با ارائه دکتر علیرضا ملایی‌توانی، معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه، مورد بررسی قرار گرفت. در ابتدای جلسه دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ضمن تبریک مجدد به مناسبت هفته پژوهش، گفت: هفته پژوهش یک رویداد مهم سالانه برای پژوهشگاه و پژوهشگران است که ما باید تلاش کنیم سال به سال نقاط قوت خود را تقویت کنیم و با تحلیل و بررسی بر ضعف‌هایمان فائق آئیم. تحلیل جامع به ما کمک می‌کند تا هم نقص‌ها را برطرف کنیم و هم در سال‌های آینده بر نقاط قوت بیفزائیم. دکتر قبادی همچنین به رخدادهای مهمی که امسال در هفته پژوهش در پژوهشگاه رخ داد اشاره کرد و گفت: ۲۷ نفر از استادان ما در این هفته به ارائه مطالب علمی پرداختند و یافته‌ها و تجربیات علمی خود را بیان کردند. همچنین یکی از پرافتخارترین استادان ما دکتر پورنامداریان از پژوهشکده ادبیات به‌عنوان استاد نمونه شناخته شد و این حق پژوهشگاه است که سرآمدان علمی خود را به جامعه شناساند.

وی همچنین اشاره‌ای به برپایی نمایشگاه فن‌بازار در هفته پژوهش داشت و نمایشگاه مذکور را نمونه‌ای از پژوهشگاه بدون دیوار دانست و گفت: امیدواریم که با راه‌اندازی مراکز نوآوری، استادان ما در مناطق جنوبی شهر و مناطق محروم بتوانند خدمات رایگان در زمینه برخی آسیب‌شناسی‌ها ارائه دهند و مکانی نیز در ساختمان کریم‌خان‌زند برای همین منظور در نظر گرفته شده است. قبادی همچنین اشاره‌ای نیز به این موضوع داشت که در سال جاری پژوهشگاه مقام اول نقد را در کل کشور (به انتخاب وزارت ارشاد) به دست آورده است.

دکتر قبادی ضمن اشاره به وجود ظرفیت ارزشمند پژوهشکده دانشنامه‌نگاری، گفت: باید تلاش کنیم پیوند دانشنامه‌نگاری به پژوهشگاه موجب هم‌افزایی بیشتر و تقویت مجموعه شود. تعدادی از اعضای هیأت علمی این پژوهشکده از رشته‌های غیرعلوم‌انسانی هستند، این موضوع به لحاظ روش‌شناختی درست است زیرا مسائل و موضوعات مختلفی در حوزه دانشنامه‌نگاری قرار می‌گیرند؛ اما عملاً مدخل‌نویسی پدیده علوم انسانی و کار ترکیبی و ارزشمندی است. پدیده دانشنامه‌نگاری چند رشته است و هدف این بوده است که تمامی اعضا بتوانند در پروژه‌ها و بخش‌های مختلف همکاری کنند. به دلیل کاربردی بودن طرح‌ها، نهادهای مختلف حمایت‌های مالی خوبی از طرح‌های دانشنامه‌ای انجام می‌دهند، بنابراین باید تلاش کنیم تا ظرفیت‌ها را افزایش دهیم و ایده‌های نو و تازه‌ای در دانشنامه‌نگاری داشته باشیم.

در ادامه دکتر ملایی توانی، در خصوص ابلاغ بخشنامه‌ای که از سوی وزارت علوم به تمامی دانشگاه‌ها ارسال شده بود، توضیحاتی ارائه کرد و گفت: همه اعضای هیأت علمی که قرار است تبدیل وضعیت شوند، از سال ۱۳۹۹، باید یک دوره شش‌ماهه را به عنوان فرصت مطالعاتی در ارتباط با صنعت و جامعه بگذرانند.

ملایی توانی افزود: در این خصوص پیشنهادهایی به پژوهشگاه ارائه شده است که اعضای دانشگاه‌های دیگر به منظور گذراندن فرصت مطالعاتی شش‌ماهه به پژوهشگاه منتقل شوند و پژوهشگاه در صدد فراهم ساختن مقدماتی در این خصوص است تا اشخاص داوطلب بتوانند در پژوهشگاه از این فرصت استفاده کنند. وی همچنین در مورد ابتکارات صورت گرفته در هفته پژوهش امسال، گفت: یکی از آنها تحقق پژوهشگاه بدون دیوار بود که در این خصوص پژوهشگاه توانست در متن جامعه و به عنوان بخشی از فضای اجتماعی و علمی که همه اقشار بتوانند به آن دسترسی داشته باشند، به ارائه خدمات پردازد که در این زمینه از تمامی استادان می‌خواهیم، با خلاقیت و ایده‌های نوآورانه کمک کنند تا پژوهشگاه در مسیر بهتر، موفق‌تر و درخشان‌تر گام بردارد. خوشبختانه در هفته پژوهش سال جاری این خدمات هم در نمایشگاه فن‌بازار و هم در مکان هماهنگ شده در ساختمان آ.اس.پ، انجام گرفت. همچنین نسخه اول سالنامه پژوهشی پژوهشگاه را منتشر کردیم. باید تلاش کنیم از فرایندهای داخل پژوهشگاه را مستند نماییم تا بتوانیم مجموعه مستند را در اختیار دیگران قرار دهیم تا دیگران نیز از پژوهش‌ها و خدمات علمی موجود در پژوهشگاه آگاهی یابند. همچنین فعالیت‌های اعضای نباید به صورت جزیره‌های پراکنده باشد تا در نظر افرادی که از بیرون شاهد فعالیت‌های پژوهشگاه هستند و تحقیقات علمی را دنبال و ارزیابی می‌کنند، فعالیت‌ها نامنسجم به نظر نیاید. اعضای هیأت علمی باید چه در گروه‌ها و چه در پژوهشکده‌ها و پژوهشگاه فعالیت‌های هم‌افزاینده‌ای در جهت یک موضوع و یا پروژه و یا برنامه فکری مشخصی انجام دهند و باید چاره‌ای اندیشید که همه یکصدا باشند و آهنگ واحدی از گروه‌ها شنیده شود.

در ادامه دکتر پارساپور سخنان خود را با معرفی مدیریت‌های معاونت کاربردی‌سازی علوم انسانی و فرهنگی آغاز کرد و گفت: معاونت ما از سه مدیریت تشکیل شده است: بخش‌های ترویجی‌سازی، کاربردی‌سازی و فرهنگی. این ترکیب مدیریتی برای اولین بار در پژوهشگاه به وجود آمده است و این سه در گفتگو و تعامل با یکدیگر قرار گرفتند و فضاهای تازه‌ای را برای پژوهشگاه به وجود آوردند. این گفتگوها می‌تواند افق‌های جدیدی را پیش روی پژوهشگاه قرار دهد؛ مانند گفتگوی بین رشته‌ها و با گفتگوی پژوهشگران با مردم. پارساپور افزود: گفتگوهای ما با صنعت، نهادها، و ارگان‌ها دچار کمبودهایی است و آن این‌که، ما دسترسی به اطلاعات کامل فعالیت‌های اعضای هیأت علمی نداریم. اینکه هر عضو در چه زمینه‌ای تخصص دارد، با چه سازمان‌هایی ارتباط داشته و دارد، چه افرادی را می‌شناسد، در چه رشته و در مورد کدام طرح فعالیت می‌کند، و اصولاً دارای چه ظرفیت‌هایی است؟ معاونت فرهنگی در نظر دارد به منظور هم‌افزایی بین اعضای به زودی با در اختیار قراردادن فرمی برای اعضای هیأت علمی در زمینه‌های علمی، فرهنگی و یا حتی اقتصادی از آنها برای فراهم کردن بانک اطلاعاتی کمک بگیرد تا بتوانیم در

مواقع لازم با مراجعه به آن عضو فعالیت‌ها را سهل‌تر و سریع‌تر پیش ببریم. وی در ادامه در خصوص بخش کاربردی‌سازی از اعضاء خواستند تا موضوعاتی که برای اعضاء ارسال می‌شود را به صورت جدی دنبال کنند و بیشتر در مورد آنها بیندیشند و همکاری فعالانه داشته باشند. همچنین از اعضاء خواستند تا در مورد اینکه چه طرح‌ها و پژوهش‌هایی برای جامعه می‌تواند مفید باشد، فکر کنند و موضوعاتی را پیشنهاد کنند که به زبان مردم باشد و با پژوهشگاه مکاتبه کنند تا در جهت ترویج علم به زبان ساده بتوانیم با ارتباطی که با جاهای مختلف برقرار می‌کنیم، علم را انتقال دهیم.

همچنین دکتر الهام ابراهیمی در مورد برگزاری نمایشگاه فن‌بازار در هفته پژوهش سال جاری گفت: چند اتفاق خوب در نمایشگاه و غرفه فن‌بازار اتفاق افتاد که یکی از آنها حضور فعال پژوهشگاه در کارگاه‌هایی بود که در آنجا برگزار شد. از بین ۱۴ کارگاهی که در مجموع برگزار شد، ۳ کارگاه به پژوهشگاه اختصاص داشت.

کارگاه «شیوه‌های مدیریت مصرف رسانه در خانواده» دکتر نصیری، کارگاه «تیپ‌شناسی شخصیت و عملکرد شغلی» دکتر ناصری، کارگاه «جایگاه فن‌آوری در زندگی معاصر بر پایه نظریه‌های انتقادی در علوم انسانی» دکتر مبلغی برگزار شد که استقبال خوبی نیز از کارگاه‌ها به عمل آمد و بازخورد خوبی از سوی پژوهشگاه و دانشگاه‌های مختلفی گرفتیم. اتفاق خوب دیگر شعار پژوهشگاه بدون حصار بود که افراد بازدیدکننده بسیار استقبال کردند و از ما می‌خواستند که این کار حتماً شکل بگیرد و تداوم داشته باشد. فعالیت شایسته دیگر ثبت فن‌آوری در سامانه ایران تک هاب بود که می‌توانست پژوهشی از سمت اعضاء هیأت علمی پژوهشگاه باشد که در نهایت منتج به یک کار کاربردی شود که بتوان از آن حمایت مالی کرد.

ابراهیمی در پایان از زحمات دکتر مهربانی بابت تهیه و نمایش کلیپ پژوهشگاه به منظور رونمایی در نمایشگاه فن‌بازار و همچنین در هفته پژوهش در داخل پژوهشگاه تشکر و قدردانی کرد و یادآور شد: کار مهم دیگری که در پژوهشگاه از سوی معاونت محترم پژوهشی در حال پیگیری و انجام می‌باشد، مستندسازی و مکتوب کردن فعالیت‌های علمی و پژوهشی اعضاء است. همچنین باید فعالیت‌های صورت گرفته در این نمایشگاه نیز مکتوب شود تا افراد بتوانند در آینده نیز از آن بهره ببرند.

در این جلسه از نشست دیدار ماهانه، دکتر نعمتی از پژوهشکده دانشنامه‌نگاری نیز حضور داشت. وی ضمن معرفی خود عنوان کرد که رشته تحصیلی‌شان شیمی بوده است و در حال حاضر در زمینه دانشنامه‌نگاری در رشته‌های مرتبط با خودشان به تحقیق و پژوهش می‌پردازد. وی افزود: در پژوهشکده دانشنامه‌نگاری افراد در رشته‌های مختلفی مانند زیست‌شناسی، ریاضی، دامپزشکی، همچنین برخی از رشته‌های علوم انسانی به فعالیت و پژوهش در زمینه دانشنامه‌نگاری می‌پردازند.

در انتهای جلسه دکتر نصیری از اعضاء خواستند تا دیدگاه‌ها، نقطه‌نظرات و ارزیابی‌های خود را در مورد مسائل مطرح شده اعلام و منعکس کنند.

رونمایی از تابلوی ساختمان چهارم پژوهشگاه

روز یکشنبه ۸ دی ماه ۱۳۹۸، جلسه هیأت رئیسه پژوهشگاه در پژوهشکده دانشنامه‌نگاری با حضور اعضاء تشکیل شد. همزمان با تشکیل جلسه در این پژوهشکده، از تابلوی جدید آن رونمایی شد. بر اساس مصوبه جلسه ۷ مرداد ۱۳۹۷ شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، بنیاد دانشنامه‌نگاری به پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ملحق شد که هم‌اکنون با عنوان پژوهشکده دانشنامه‌نگاری فعالیت می‌کند.

گزارش مراسم «یلدای دانشجویی»

به مناسبت گرامیداشت شب یلدا، به عنوان یکی از کهن‌ترین جشن‌ها و سنت‌های ایرانی، مراسم یلدای دانشجویی در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. این مراسم به همت معاونت کاربردی‌سازی علوم انسانی و فرهنگی و با حضور جمعی از دانشجویان، همکاران معاونت کاربردی‌سازی علوم انسانی و فرهنگی و همچنین مدیر تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه در عصر روز شنبه، مورخ ۳۰ آذرماه برگزار شد. این مراسم با حافظ‌خوانی توسط دانشجویان و تفأل به دیوان حافظ آغاز شد و در ادامه، با بخش‌های متنوعی همچون برپایی سفره شب یلدا و برگزاری مسابقات متنوع همراه بود. در انتهای مراسم نیز به ده نفر از برندگان این مسابقات جوایزی اهدا شد.

پژوهشکده مطالعات قرآنی با همکاری

انجمن ایرانی مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی برگزار می کند:

اولین کنفرانس بین المللی مطالعات قرآنی

۵ و ۶ اسفند ۱۳۹۸

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، ایران

First International Conference on Qur'anic Studies

2020 February 25-24

Institute for Humanities and Cultural Studies

Tehran, Iran

محورها:

قرآن و محیط دینی آن
تاریخ فهم و پذیرش قرآن از ابتدا تا عصر حاضر
رویکرد های ادبی، تاریخی - انتقادی و تطبیقی به قرآن
تاریخ تحقیقات و مباحث روش شناختی در مطالعات قرآنی
مخطوطات قرآنی

- The Qur'an and its religious milieu
- The reception history of the Qur'an, from the beginnings to modern times
- Literary, historical-critical, and comparative approaches to the Qur'an
- The history of scholarship and methodological issues in Qur'anic studies
- Qur'anic manuscripts

مهلت ارسال چکیده ها: ۲۴ آبان ۹۸

2019 ,15 Submission Deadline: November

The organizing committee will send notification of acceptance for

2019 ,15 abstracts on December

a.vahidnia@ihcs.ac.ir

gmail.com@quranicstudies2020

<http://www.ihcs.ac.ir/quranicstudies/fa>

پناهنده سلامت و کرامت
دانشگاه تهران

انجمن جامعه‌شناسی ایران

دانشگاه رازی

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشگاه شهید بهشتی

دانشگاه آیت‌الله خرمی

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشگاه شهید بهشتی

دانشگاه شهید بهشتی

گروه علوم اجتماعی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی با همکاری دانشگاه الزهراء برگزار می‌کند:

بررسی چالش‌های متون تخصصی علوم اجتماعی

محورها:

- چالش‌های اساسی در کاربست متون علوم اجتماعی در حل مشکلات جامعه
- وضعیت تولید و مصرف کنندگان متون تألیفی (مشکلات پیش رو)
- وضعیت تولید و مصرف کنندگان متون ترجمه‌ای و جایگاه ترجمه در آموزش علوم اجتماعی
- وضعیت همگامی متون علوم اجتماعی با تحولات اجتماعی در حوزه‌های مختلف از بعد روش‌شناسی و نظریه‌پردازی
- جایگاه علوم اجتماعی در تحقیقات بینارشته‌ای به ویژه در حل مشکلات اجتماعی
- ارتباط علوم اجتماعی با نیازهای جامعه و صنعت

دریافت‌چکیده:

۱۵ آذر ماه ۱۳۹۷ الی ۱۵ دی ماه ۱۳۹۷

اعلام‌پذیرش چکیده‌ها و ارسال اصل مقالات:

۲۰ دی ماه ۱۳۹۷ الی ۲۵ بهمن ۱۳۹۷

ارسال چکیده و مقاله به نشانی:

socialtexts97@gmail.com

۱۸ اسفند ماه ۱۳۹۷

ساعت ۸ صبح الی ۱۸

مکان: تهران، خیابان ملاصدرا، خیابان دانشگاه الزهراء،
در ب شرقی، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی،
سالن مصلى نژاد

مدیر مسئول: سیدمحسن علوی‌پور

سر دبیر: حوریه احدی

دبیر تحریریه: شهرام اصغری

هیأت تحریریه: محسن باباخانی، مجید زارع، سعیده زندی و صادق کیا

ravabet1@ihcs.ac.ir

www.ihcs.ac.ir

پیام‌رسان‌ها: @ihcss, @pajoheshgah